

Tunteet vaatteen valmistusprosessissa tekijöiden kokemana

Autoetnografinen tutkimus housujen valmistuksesta

Käsityön aineenopettajan tutkinto-ohjelma / Kasvatustieteiden tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Reetta Nummi

Nelli Mäkinen

7.4.2026

Rauma

Pro gradu -tutkielma

Koulutusohjelma, oppiaine:

Tekijä(t): Reetta Nummi & Nelli Mäkinen

Otsikko: Tunteet vaatteiden valmistusprosessissa tekijöiden kokemana

Ohjaaja(t): Dosentti Marja-Leena Rönkkö

Sivumäärä: 57 sivua

Päivämäärä: 7.4.2026

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkasteltiin kokonaisen käsityöprosessin, tarkemmin vaatteiden valmistusprosessin aikana heränneitä tunteita. Tutkimuksen lähtökohtana oli ajatus siitä, että tunteet ovat keskeinen osa käsityöprosessia, mutta niiden merkitystä on tutkittu melko vähän.

Tämän tutkimuksen keskeisenä tavoitteena oli saada tietoa siitä, millaisia tunteita käsityöprosessin kussakin vaiheessa ilmenee, ja miten tunteet heijastuvat työskentelyyn. Tässä laadullisessa tutkimuksessa käytettiin autoetnografista menetelmää eli tutkittavana toimivat tutkijat itse. Tutkijat valmistivat tutkimuksen aikana housut itselleen. Tutkimusaineisto koostui valmistusprosessin aikana tehdyistä päiväkirjamerkinnoista. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksessa tunnistettiin 25 erilaista tunnetta. Käsityöprosessi oli jaettu neljään vaiheeseen, jotka olivat ideointi, suunnittelu, valmistus ja arviointi. Ideointi-, suunnittelu- ja arviointivaiheessa tutkijat tunnistivat enemmän positiivisia tunteita. Valmistusvaiheessa negatiivisia tunteita koettiin enemmän. Valmistusvaiheen tunnekokemukset vaihtelivat työvaiheiden mukaisesti. Haastavat työvaiheet herättivät tutkijoissa negatiivisia tunteita, mutta saattoivat muuttua työvaiheen edetessä positiivisiksi tunteiksi.

Tutkimuksen perusteella tunteet vaikuttivat käsityöprosessiin niin toimintaa, kuin ajattelua ohjaavina kokemuksina. Positiiviset tunteet lisäsivät motivaatiota ja tukivat työskentelyn etenemistä. Negatiiviset tunteet saattoivat hidastaa työskentelyä, mutta aktivoivat ongelmanratkaisua sekä itsereflektiota. Tulokset osoittivat, että tunteet ovat merkittävässä osassa käsityöprosessia ja voivat toimia niin työskentelyä tukevin, kuin haastavin tekijöinä.

Avainsanat: Kokonainen käsityöprosessi, käsityö, tunteet, vaatteiden valmistus, autoetnografia

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Käsityö	7
2.1	Käsityötoiminta käden- ja elämäntaitojen kehittäjänä	7
2.2	Käsityö oppiaineena	8
2.3	Käsityöprosessi kokonaisena käsityönä	8
3	Vaatteen valmistusprosessi	11
3.1	Vaatetus, pukeutuminen ja tyyli	11
3.2	Vaatteen suunnittelu- ja valmistusprosessi	12
3.3	Housut vaatekappaleena	14
4	Tunteet	16
4.1	Tunteet ja niiden ilmeneminen	16
4.2	Tunteet käsitöissä	17
4.3	Tunteet koulukontekstissa	18
5	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen teoreettinen viitekehysmalli	21
6	Tutkimuksen toteutus	23
6.1	Autoetnografia tutkimusmenetelmänä	23
6.2	Tutkimuksen tekijät kohdejoukkona	25
6.3	Tutkimusaineisto	26
6.4	Aineiston analyysi	27
6.5	Tutkimuksen eettiset lähtökohdat	28
7	Tulokset	30
7.1	Kokonaisen käsityöprosessin vaiheissa ilmenneet tunteet	30
7.2	Tunteiden vaikutus valmistusprosessiin	42
8	Johtopäätökset	48
9	Pohdinta	53

9.1	Tutkimuksen merkitys ja pohdinta	53
9.2	Luotettavuus ja tutkimuksen toteuttamisen haasteet	55
9.3	Jatkotutkimusaiheita	55
	Lähteet	57

1 Johdanto

Suomalaisessa peruskoulussa vaatteen valmistus on kuulunut käsityötunneille 1800-luvun loppupuolelta asti (Härkki & Rönkkö, 2023, s. 46). Käsityön- ja luokanopettajan sijaisuuskokemusten sekä harjoittelujen perusteella olemme huomanneet, että tyypillisiä peruskoulussa valmistettavia vaatteita ovat nykyisin esimerkiksi yläosan vaatteet, kuten hupparit, collegepaidat tai t-paidat. Myös asusteita ja alaosan vaatteita valmistetaan ompelemalla peruskoulussa käsityön oppitunneilla tai valinnaisessa käsityössä. Usein alaosan vaatteet ovat joustavasta materiaalista valmistetut shortsit tai housut.

Halonen (2020) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan vaatteen ompeluprosessia ja sen haasteita. Tutkimuksen mukaan keskeistä vaatteen ompeluprosessissa ovat ompelijan taidot sekä käytettävä materiaali. Keskeistä on ompelijoiden kognitiivinen prosessi, jossa aiemman osaamisen päälle rakentui uutta tietoa ja taitoa ongelmanratkaisun seurauksena. (Halonen, 2020.) Vaatteen valmistusprosessi voi herättää henkilökohtaisia tunteita ja muistoja (Rönkkö ym., 2024). Käsityönopettajalta edellytetään oman käsityöprosessin reflektointia sekä didaktisia valmiuksia, joiden pohjalta käsityön merkityksen ja opetuksen painopisteiden hahmottaminen on mahdollista (Pöllänen ym., 2000). Tutkimuksessamme syvennymme kokonaisen käsityöprosessin eli vaatteen valmistusprosessin eri vaiheissa ilmi tulleisiin tunteisiin sekä niiden heijastumista valmistusprosessiin.

Käsityötä opettavalle on oleellista tunnistaa prosessin eri vaiheissa esiin tulevia tunteita (Pöllänen ym., 2000.) Tämä tutkimus tarjoaa syvällisempää ja uutta tietoa siitä, millaisia tunteita vaatteen valmistusprosessissa voi ilmetä. Tutkijat asettavat itsensä alttiiksi kokemukselle siitä, millaisia tunteita ja ajatuksia käsityötuotteen eli tässä tapauksessa vaatteen ideointi, suunnittelu, kokeilu sekä valmistaminen herättää. Tavoitteena on selvittää, millaisia tunteita kokonaisen käsityöprosessin aikana ilmenee ja miten ne vaikuttavat työskentelyyn. Tutkimustulokset voivat tuottaa tietoa tuleville käsityön- sekä jo kentällä työskenteleville opettajille siitä, mihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota vaatteen valmistusprosessissa sekä millaisia tunteita prosessin eri vaiheissa saattaa tekijöille herätä. Tutkimus on tärkeää, koska opettajan on kyettävä tarkastelemaan

vaatteen valmistusprosessia ja mitä tahansa kokonaista käsityöprosessia tekijän näkökulmasta sekä huomioimaan erilaisia prosessin aikana heränneitä tunteita.

Tässä autoetnografisessa tutkimuksessa tutkittavina ovat tutkijat itse.

Käsityöprosessien tarkastelussa on hyödynnetty autoetnografiaa useissa pro gradu -tutkielmissa. Salminen ja Vuosjoki (2023) tutkivat pro gradu -tutkielmassaan pitsinnypläyksen taidon oppimista lähestymistapanaan autoetnografia, jossa syvennyttiin tutkijoiden subjektiiviseen kokemukseen uuden taidon oppimisessa. Myös Keskitalo ja Nikula (2025) hyödynsivät pro gradu -tutkielmassaan autoetnografista tutkimustapaa uuden taidon oppimisessa. Tutkimuksessamme emme opettele uutta taitoa, vaan hyödynnämme autoetnografiaa subjektiivisen kokemuksen kuvaamiseen.

Tutkimuksen tarkoituksena on luoda käsitystä siitä, millainen prosessi käsityötuotteen valmistaminen todellisuudessa on ja millaisia tunteita tekijät kohtaavat prosessin aikana eri työskentelyn vaiheissa. Tämän asian tutkiminen on kiinnostavaa ja merkittävää siksi, että tunteet ovat suuressa roolissa kaikessa tekemisessä sekä oppimisessa. Tunteiden yhteyttä ja vaikutuksia kokonaisen käsityöprosessin etenemiseen on tutkittu melko vähän.

2 Käsityö

2.1 Käsityötoiminta käden- ja elämäntaitojen kehittäjänä

Käsityö on ihmisen toimintaa, jossa materiaaleja muokataan käsityötekniikoiden avulla valmiin tuotoksen saavuttamiseksi. Käsityötä ohjaa ajatus sekä idea siitä, mitä valmistetaan sekä miten työ toteutetaan. Käsityön valmistamiseen voidaan hyödyntää monipuolisesti erilaisia materiaaleja, mutta työn toteuttaja on ihminen sen fyysisessä ja psyykkisessä kokonaisuudessaan, sisältäen henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten ongelmanratkaisukyvyyn, motoriset taidot sekä kyvyn ajatella ja ideoida. (Kojonkoski-Rännäli, 1998, s. 23.) Käsitöiden tekeminen vaatii näin ollen niin psyykkisten, kuin fyysisten taitojen käyttöä sekä kehittymistä (Lepistö, 2004, ss. 17, 23).

Käsitöiden valmistamisessa käytetään käsityötekniikoita, jotka mahdollistavat työn toteuttamisen ilman, että se on riippuvaista ihmisen henkilökohtaisista taidoista (Kojonkoski-Rännäli, 1998, s. 48). Käsitöiden valmistamisessa voidaan hyödyntää käsityövälineitä, kuten koneita tai laitteita (Lepistö, 2004, s. 30). Käsityötekniikoiden sekä -välineiden hyödyntämisessä korostuu kuitenkin omien taitojen sekä rajojen tunnistaminen (Kojonkoski-Rännäli, 1998, s.72). Käsityön tekeminen sisältää suunnittelu- ja valmistusprosessin tukemiseksi myös kokeilujen sekä luonnosten tekemisen, jotka edeltävät lopputulosta. Lopputuloksena on ihmisen luoma tuotos, jonka tarkoituksena on ilmaista suunnittelemaansa asiaa (Lepistö, 2004, s. 31).

Käsityötoiminnan tuloksena syntyy valmiin tuotoksen lisäksi myös elämäntaitoja, kuten valmiuksia toimia yhteiskunnassa. Valmis tuotos on yhteydessä onnistumisen tunteen kautta minäkuvan ja itsetunnon rakentumiseen sekä tavoitteeseen kehittyä. (Kojonkoski-Rännäli, 1998, ss. 54–56.) Käsityöllä voidaan nähdä yhteys itseilmaisuun erityisesti työn mielekkyyden kokemuksen kautta (Rönkkö, 2011, s. 136).

Käsityötoimintaan liittyy ideointi, suunnittelu, kokeilu ja valmistus. Käsityötoiminta sisältää vuorovaikutuksen ihmisen, teknologian ja ympäristön välillä (Lepistö, 2004, ss. 17, 23).

2.2 Käsiyö oppiaineena

Kasvatuksellisen käsityön juuret ulottuvat 1600-luvulla vaikuttaneen pedagogiikan uudistajan Johan Amos Comeniuksen ajatukseen siitä, että kasvatus tuli tuoda lähemmäs käytäntöä. Kansakoulun perustaja Uno Cygnaeus toi pedagogisesti järjestetyn käsityön keskeiseksi oppiaineeksi yhdistäen sen matemaattisluonnontieteellisiin aineisiin. Virallisesti oppiaine hyväksyttiin Suomessa ensimmäisenä maana yleissivistävän koulun opetusohjelmaan vuoden 1866 kansakouluasetuksessa. Jo Cygnaeuksen ajoista lähtien käsityöllä on ollut kasvatus- ja sivistystavoite, mikä on näkynyt ajattelun sekä kätevyuden kehittymisenä. Kansakoulun alkuvuosina kodinhoidon taidot, kuten virkkaaminen ja liinavaateompelu sisällytettiin tyttöjen käsityötunneille, kun puu-, metalli- sekä maataloustyöt nähtiin poikien käsitöinä. (Metsärinne, 2008, ss. 15–25.) Oppiaineen yleisnimi on ollut sen alusta lähtien käsityö (Syrjäläinen, 2003, s. 52).

Käsityön oppiaineessa yhdistyvät oppilaan tietojen, taitojen sekä kokonaispersoonallisuuden kasvun edistyminen. Käsiyön ajatellaan olevan ihmisen kasvun väline. (Huovila ym., 2010, s. 10, 11.) Käsiyön oppiaine pyrkii ohjaamaan oppilaita hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin, ottamaan huomioon oppilaiden yksilölliset kiinnostuksen kohteet sekä järjestämään yhteisöllistä toimintaa. Opetuksessa huomioidaan monimateriaalinen maailma, kulttuurinen ympäristö ja moninaisuus. Tavoitteena vuosiluokilla 7–9 on esimerkiksi ohjata oppilasta suunnittelemaan, asettamaan omia tavoitteita, toteuttamaan kokonainen käsityöprosessi, käyttämään työskentelyn kannalta keskeisiä käsitteitä ja toimimaan turvallisesti. Käsitöiden tekeminen vahvistaa oppilaiden avaruudellista hahmotuskykyä, tuntoaistia sekä motorisia taitoja eli käsillä tekemistä käytännön toiminnoissa (Opetushallitus, 2014, s. 430.)

2.3 Käsiyöprosessi kokonaisena käsityönä

Kokonaisen käsityön juuret ovat jo vuoden 1970 opetussuunnitelmassa. Kokonainen käsityöprosessi käsitteenä on ensimmäisen kerran mainittu opetussuunnitelmassa vuonna 2004. (Hilmola, 2011, s. 143.) Perusopetuksen opetussuunnitelman

perusteissa (2014) käsityön opetuksen lähtökohta vuosiluokilla 7–9 on oppilaan kokemusmaailmasta kumpuava kokonaisen käsityöprosessin tuotos, jossa yhdistyy monimateriaalisuus. Opetuksen kasvatuksellinen tavoite on sidoksissa oppilaan itsetunnon kehittymiseen tutkivan ja kokeilevan työskentelyn kautta. Kokonaisen käsityöprosessin hallinta on nykypäivänä käsityön oppiaineen tehtävä. (Opetushallitus, 2014, s. 430.)

Kokonaisen käsityöprosessin kokonaisuus muodostuu vaiheista, jotka sisältävät ideoinnin, suunnittelun, valmistamisen ja prosessin arvioinnin (Hilmola, 2011, s.143). Pöllänen ym. (2021) esittelevät artikkelissaan kokonaisen käsityöprosessin tarkoituksen, jossa tekijän ideointi, suunnittelu ja valmistusprosessi sisältävät koko prosessin arviointia sekä valmistetun tuotteen arvioinnin. Mikäli yksikin prosessin vaihe jätetään toteuttamatta, kyse ei ole enää kokonaisesta käsityöprosessista, vaan sen osittaisesta toteutuksesta (Hilmola, 2011, s. 144). Käsityöprosessi on kokonaista käsityötä, kun kaikki prosessin vaiheet suorittaa yksi ja sama henkilö. Se on itsenäistä, omia ideoita ja tarkoituksia toteuttavaa käsityön tekemistä. (Lepistö, 2004, s. 20.)

Kouluympäristössä käsityö on parhaimmillaan kokonaista käsityötä. Silloin oppilas toteuttaa omia ideoitaan, ratkaisee suunnittelussa ja toteutuksessa esille tulleita ongelmia ja arvioi kriittisesti toimintaansa koko prosessin ajan. Vaikka koulussa toteutetaan ositettua käsityötä, tavoitteena on siirtyä tekniikoiden kehittyessä kokonaisen käsityön tekemiseen. (Lepistö, 2004, s. 110.) Esimerkiksi tekniikoita voidaan harjoitella mallitöistä toteuttaen ositettua käsityötä, jonka jälkeen voidaan tekniikkaa hyödyntäen siirtyä luomaan kokonainen käsityöprosessi. Oppilaalla on kokonaisessa käsityöprosessissa mahdollista sujuvasti muuttaa ja muokata suunnitelmaansa sekä valmistamaansa käsityötä, mikä näyttäytyy kokeilujen sekä vuorovaikutuksen kautta. Oman suunnitteluidean toteuttaminen kuitenkin edellyttää oppilaalta riittävää tietotaitoa ja osaamista niin tekniikoista, kuin materiaaleista (Kokko ym., 2014, s. 83.)

Kokonaisessa käsityössä suunnittelun lähtökohtana ilmaisu- sekä ongelmalähtöinen suunnittelu nähdään monipuolisena oppilaan kokonaista käsityöprosessia tukevana painotuksena. Ilmaisupainotteisessa käsityöprosessissa päämääränä on taitojen, tietojen, kokemusten, ajatusten ja näkemysten ilmaiseminen käsityön keinoin. Kun taas

ongelmanratkaisupainotteisessa käsityöprosessissa pyritään löytämään ratkaisuja oppilaalle sekä oppilasryhmälle tärkeään ongelmaan. Avointen ja uutta luovien käsityöprosessien ohjaaminen haastaa opettajaa opetuksen suunnittelussa. Opettajan tulee pystyä yhdistämään niin suunniteltu opetus, kuin luokkatilassa tapahtuva improvisoitu käytäntö. Myös toiminnan ja tehtävien ohjaus yhdistettynä selkeisiin ja johdonmukaisiin opetusmenetelmiin sekä opetuksen tukemiseen, huomioiden kuitenkin avoimemmat opetusmenetelmät tilannekohtaisesti. Opettajan tulee pitää mielessä opetussuunnitelman asettamien tavoitteiden liittäminen oppilasryhmän asettamien sisältöjen suhteen. Opettajan oma kokemus sekä ymmärrys omista opetuksellisista valmiuksista tukevat valmistautumista kokonaisen käsityöprosessin ohjaamiseen sekä oppilaita osallistavaan opetukseen. (Kokko ym., 2014, ss. 83–85.)

3 Vaatteen valmistusprosessi

3.1 Vaatetus, pukeutuminen ja tyyli

Vaatetus on yksi perustarpeistamme. Vaatteet eivät vain suojaa kehoamme, vaan vaatteet edustavat ja vahvistavat yksilön identiteettiä, arvoja ja uskomuksia. (Rönkkö ym., 2024.) Vaatetuksen ollessa tarvesidonnaista, siihen liittyy niin fyysisiä, kulttuurisia, sosiaalisia, kuin esteettisiä tarpeita. Vaatteiden määrä, laatu ja tarve muotoutuvat monien tekijöiden, kuten ilmaston, kulttuurin, sosioekonomisen aseman, iän, elämäntapojen, yksilöllisten tottumusten, persoonallisuuden sekä työn ja harrastusten vaikutuksesta. (Anttila, 2003, s. 32.) Vaatetus, pukeutuminen ja muoti voidaan nähdä yleiskielessä sekä tieteellisessä tekstissä synonyymeina. Vaatteen voidaan ajatella tarkoittavan kerralla päällä olevaa tai jonkin muun kokonaisuuden muodostavaa vaatekappaletta tai asustetta. (Koskennurmi-Sivonen, 2003, ss. 1, 12.)

Pukeutuminen on ulkonäön muokkaamista pääläeltä kantapäihin. Se on jokapäiväistä tavanomaista toimintaa. Verbillä ”pukeutua” kuvataan prosessia, jonka tarkoituksena on ulkonäön muuttaminen. Substantiivina ”pukeutuminen” on ulkoapäin havaittavissa olevaa kehon muuttamista materiaalin avulla. Pukeutuminen on vaatekappaleiden kokonaisuus, joita ovat esimerkiksi housut, paidat ja asusteet. Pukeutumiskulttuureilla tarkoitetaan maanosien ja maiden pukeutumisen käytänteitä ja tyyliä. Vaatteet ovat materia, josta pukeutuminen koostuu. Vaatetus on yleispätevä ilmaisu ihmisen päällä olevasta vaatteiden kokonaisuudesta eli asusta (Kamila, 2012, ss. 28–29, 66.)

Pukeutumistyyli voi muodostua ammatin mukaisesti, jolloin henkilökohtainen vapaa-ajan tyyli voi poiketa paljonkin työpukeutumisesta. Tyyllillä kuvataan vaatetusta laajempaa käsitettä. Se muodostuu ihmisen asennoista, ilmeistä, eleistä, tavasta liikkua sekä kantaa vaatteita. Henkilökohtainen mieltymys, persoonallisuus, itse valitut vaatteet sekä fyysiset ominaisuudet luovat yksilöidyn tyylin (Kamila, 2012, s.31.) Muoti on jonkin ajankohdan suosiossa oleva tyyli (Heikkilä-Rastas, 2003, s.15).

3.2 Vaatteen suunnittelu- ja valmistusprosessi

Härkki ja Rönkkö (2023) ovat tutkineet käsityön aineenopettajaopiskelijoiden valmiuksia istuvan vaatteen valmistamisessa. Vaatteen suunnittelu ja valmistus on prosessi, jossa idea ja luonnos muutetaan käyttökelpoiseksi vaatteeksi. Vaikka ompelu saattaisi olla helppoa, istuvan vaatteen valmistus voi olla haastavaa (Härkki ym., 2023.) Vaatteen suunnittelun lähtökohtana on ideointi, jossa tekijä luo ideoita vaatteelle (Härkki ym., 2023). Ideat eivät yleensä synny tyhjästä, vaan uusien ideoiden luominen suunnittelussa vaatii usein jonkin tekijän tai inspiraation (Omwami, 2024).

Suunnittelu- sekä valmistusprosessin kuluessa tapahtuva arviointi sekä mahdollinen palaute muuttaa itse prosessin kulkua sekä siinä valmistettavaa vaatetta. Vaatteen lopullinen malli kehittyy niin kaavoituksen, leikkuun, ompelun, kuin sovitusten aikana, jolloin vaatteeseen tehdään tarvittavia muutoksia. Vaatteen yksityiskohtia suunnitellaan sekä valmistetaan myös prosessin edetessä (Kaipainen, 2003, s. 140.) Mielikuvien ja ideoiden toimivuus näyttäytyy valmistusvaiheessa. Sovituksissa materiaalia, leikkausta, istuvuutta sekä käytettävyyttä tarkastellaan (Ikonen & Oksanen-Lyytikäinen, 2014, s. 156.) Istuvan vaatteen suunnittelussa tulee huomioida langansuunta, liikkumavara, tarpeettomien ryppyjen ja laskoksien puuttuminen (Geršak, 2022, s.175). Istuvuutta voidaan parantaa muotolaskoksilla, jotka ovat ommeltavia laskoksia, joilla pyritään poistamaan tarpeetonta väljyyttä sekä mahdollistavat vaatteen muokkaamisen vartaloa myötäileväksi (Ylönen ym., 2012, s. 64).

Henkilökohtaisesti räätälöityjen, hyvin istuvien vaatteiden arvostus on saanut kasvavaa arvostusta. Itse valmistetut vaatteet heijastavat vaatteen tekijän taitoja, luovuutta, tyyliä sekä sitoutumista kestäväan kulutukseen. Vaatteet toimivat näin myös muistoina.

Tekemisen ilo vaatteen valmistuksessa kumpuaa valmiista tuotteesta sekä luomisprosessista. Suunnitteluvaihe mahdollistaa unelmoinnin sekä inspiraation, kun vaatteen valmistaminen tuo ylpeyden sekä saavutuksen tunteen, joka ilmenee haasteiden voittamisena sekä omien taitojen esiin tuomisena. Vaatteen valmistusprosessin sekä valmiin tuotteen aikaansaama voimaantumisen kokemus edesauttaa motivaation kasvamista sekä halun luoda lisää (Kaipainen & Pöllänen, 2024, s.3.)

Vaatteen valmistuksessa on useita eri vaiheita. Ensimmäinen vaihe on kehon mittaukset ja kaavojen laatiminen tai valitseminen. Vaatetuksessa kaavoilla on tärkeä rooli. Mikään ei korjaa huonoa kaavaa, ei edes laadukas ompelu tai huolellinen viimeistely. Kaupalliset kaavat ovat vakiinnuttaneet paikkansa vaateopetuksessa peruskoulussa. Peruskouluissa on käytössä peruskaavoja kaavojen piirtämisen nopeuttamiseksi (Härkki ym., 2023.) Kaavan toimivuutta tulisi myös testata. Kaavan testaaminen voi tapahtua esimerkiksi mittoihin vertaamalla, kaavan sovittamisella tai prototyypin valmistamisella. Sovituksella on keskeinen rooli vaatetuksessa. Se vaatii abstraktia ajattelua, analyttisiä taitoja sekä kykyä havaita yksityiskohtia. Sovituksen aikana voidaan tunnistaa istuvuuden ongelmia ja tehdä muutoksia (Härkki ym. 2023.) Kaavojen muuntaminen tapahtuu vertaamalla vartalosta otettua mitta kaavan vastaavaan mittaan. Kaavoja voidaan lyhentää sekä pidentää, mutta myös kuositella, esimerkiksi muotolaskoksilla (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, ss. 40–41.)

Kaavojen jäljentämisessä kankaalle on merkityksellistä jäljentää kaikki kaava-arkilla olevat merkinnät, kuten muotolaskokset, hakit, kohdistusmerkit sekä langansuunta (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, ss. 40–41). Ennen kankaan leikkaamista, kangas kannattaa kutistaa pesemällä sekä silittämällä. Kaavat asetetaan kankaalle niin, että kangas on kaksin kerroin, kankaan oikeat puolet sisäpuolella ja hulpioreunat kohdakkain. Kaavoista suurimmat asetetaan kankaalle ensin, langansuunta huomioiden. Langansuunnan voi tarkistaa hulpioreunasta mittaamalla niin, että langansuuntamerkki sekä kappaleen ylä-, että alapäässä on yhtä kaukana hulpioreunasta. Kaavat kiinnitetään kankaaseen nuppineuloin. (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, ss. 53,56). Kaavat eivät yleensä sisällä saumavaroja. Saumavaraa lisätään yleisimmin 1–2 cm ja helman- tai hihansuunkäänteisiin 3–4 cm. Leikkuuviivan piirtämiseen käytetään liitua. Merkintöinä voidaan käyttää myös hakkimerkkiä, joka on lyhyt, saksilla leikattu halkio esimerkiksi kappaleiden kohdistamiseksi. Kun kangas on leikattu, voidaan kaavat poistaa (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, s.58.)

Ompelussa kangas tai muu joustava materiaali kiinnitetään toisiinsa langan ja neulan avulla (Kyosev, 2026). Tärkeimmät toiminnot ompelukoneessa ovat suoraommel sekä siksak. Ompelussa tarvittavia tärkeimpiä välineitä ompelukoneen lisäksi ovat silitysrauta- sekä lauta, nuppineulat, kangassakset, mittanauha, viivain sekä liitu

(Kellokumpu-Tähkiö, 2004, s. 7.) Ompelulangan valinnassa tulee huomioida kankaan väri. Monivärisissä kankaissa lanka valitaan kankaan pohjaväriin mukaisesti. Kankaan paksuus sekä materiaali vaikuttavat ompelukoneen neulan valintaan. Ohuet kankaat, kuten puuvilla-, pellava-, samettikankaat ommellaan ohuella neulalla, kun taas paksummat kankaat, kuten farkku ja nahka ommellaan vahvemmillä neuloilla (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, s. 26.) Yleisimmin ompelussa hyödynnettävä sauma on yhdysauma. Saumat silitetään ompelun edetessä. Saumat voidaan silittää joko auki tai saman suuntaisesti. Silittäminen tuo helpotusta ompeluun sekä parantaa vaateen lopputulosta. Saumavarat huolitellaan yleisimmin sik-sak-ompeleella (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, ss. 64,66.)

3.3 Housut vaatekappaleena

Housuja on erityyppisiä ja ne ovat muodostuneet sen mukaan, mihin käyttötarkoitukseen ne on tarkoitettu sekä osittain muodin mukana. Housutyypit vaihtelevat niin pituuden, muodon, väljyyden, kuin yksityiskohtien mukaisesti. Erilaisia housutyyppejä ovat esimerkiksi suorat housut, pillihousut, levenevät housut, farkut, hiihtohousut, golfhousut, ratsastushousut, pussihousut, urheiluhousut, caprihousut, shortsit sekä polvihousut. Vartalonmuoto sekä mittasuhteet määrittelevät housujen muotoa ja pituutta. Yleisimmin käytetään nilkkapituuisia tai jalkapöydän päälle ulottuvia housuja (Ylönen ym., 2012, ss.134, 137.) Vaatteiden kokomerkinnot perustuvat asetettuihin standardeihin. Alaosan vaatteessa on ensisijaista lantion ympäryksen sekä sisäjalan pituuden mitta (Geršak, 2022, ss.63–64.)

Kankaan valinta on sidoksissa sen käyttötarkoitukseen. Housukankaan valinnassa vaikuttaa erityisesti laskeutuvuus, prässien pysyvyys sekä joustavuus. Tukikangasta hyödynnetään parantamaan kankaan muotoa sekä mittapysyvyyttä. Tukikankaan valintaan vaikuttaa päälliskankaan laatu sekä käyttötarkoitus. Housuja tuetaan tukikankaalla tai vuorilla usein vyötärökaitaleelta sekä taskunsuiden kohdalta (Ylönen ym., 2012, s.151). Vuorikangas tekee vaatteesta viimeistellyn ja helpottaa vaateen puettavuutta. Vuorilla pyritään lisäämään vaateen laskeutuvuutta sekä estämään venymistä. Vuorikankaalla voidaan pyrkiä parantamaan vaateen lämmittävyttä (Kellokumpu-Tähkiö, 2004, ss. 24, 27–29.)

Housuissa käytetään tyypillisesti taskuja, kuten viistotaskuja, sauman yhteyteen ommeltuja taskuja, kaitaleen napinläpitaaskuja, farkkutaskuja sekä päällystaskuja. Taskut toimivat niin koristeena, kuin käytännöllisinä yksityiskohtina. Kiinnitystapana housuissa hyödynnetään usein vetoketjuhalkioita, kuten etuhalkiota. Vetoketjuhalkion aukeamissuunta määräytyy sen mukaisesti ovatko housut suunniteltu miehelle vai naiselle. Naisten vetoketjuhalkio kääntyy oikealle ja miesten vasemmalle (Ylönen ym., 2012, ss. 139, 147.)

4 Tunteet

4.1 Tunteet ja niiden ilmeneminen

Tunteet ovat erilaisia sieluntiloja, joita sävyttää mielihyvä tai mielihäiriö. Vain tietokoneissa esiintyy pelkästään järkeä ilman tunnetta. Tunnekin voi olla tiedon lähde. (Niiniluoto, 1996, ss. 110–113.) Suomessa substantiivi tunne ja verbin tuntee välinen suhde on merkki siitä, että tunnetta on mahdollista käsitellä tiedon tuottajana (Niiniluoto, 1996, s. 113).

Tunteet muodostuvat sidoksissa kulttuuriin sekä sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Puhutulla kielellä on vaikutus tunteiden välittymiseen. Tunnistamalla tunteella kuvaamme ihmisen reaktiota johonkin. (Tuovila, 2005, a.21.) Tunne on ihmisen henkilökohtainen kokemus miellyttävästä tai epämiellyttävästä ilmiöstä (Vähälä, 2003, s. 65). Ihminen kohtaa työssään tunteita joka päivä. Ne voivat olla voimaannuttavia, mutta ne voivat olla myös kuluttavia. (Isokorpi, 2004, s. 9.) Tunteet voivat olla tiedostettuja tai tiedostamattomia. Tunteiden tiedostaminen vaatii arvosidonnaisuutta, kuten rehellisyyttä. Kun ihminen kehittyy tunteiden tunnistamisessa, voi seurauksena olla uusien tunteiden herääminen. (Turunen, 1990, s. 15–16.)

Kuuluisan tiedemiehen ja filosofin, Aristoteleen, mukaan tunteet kuvaavat ihmisen kielteisiä ja myönteisiä kokemuksia. Perustunteiksi voidaan kuvata viha, pelko, yllätys, suru, ilo ja inho. Muiden tunteiden nähdään koostuvan edellä kuvattujen tunteiden yhdistelmästä. (Tuovila, 2005, s. 21.) Tunteiden luokittelu myönteisiin eli helppoihin tunteisiin sekä kielteisiin eli haastaviin tunteisiin voidaan nähdä seuraavasti. Myönteiset tunteet ovat sellaisia, joiden kanssa on miellyttävä olla, kun taas kielteisten tunteiden kanssa oleminen on haastavaa. Myönteisten tunteiden on todettu eheyttävän kielteisiä tunnekokemuksia. Myönteiset tunnekokemukset lisäävät merkityksellisyyden tunnetta elämässä sekä vaikuttavat positiivisesti keskittymiseen, luovaan ongelmanratkaisuun ja oppimiseen. (Hintikka, 2016, s. 30.)

Tunteiden ilmenemisen voidaan ajatella tapahtuvan kolmen tason avulla. Ensimmäisellä tasolla, tunteiden elämyksellisellä tasolla, tunteet koetaan ja havaitaan. Toisella tasolla, tunteiden ilmaisemisen tasolla, tunteet kerrotaan verbaalisesti tai

kuvataan ilmein, elein ja liikkein. (Hintikka, 2016, s. 32.) Tunteiden ilmaiseminen voi tapahtua tietoisesti tai tiedostamatta (Jiang, 2019, s. 42). Kolmannella tasolla, fysiologisella tasolla, kehon reaktio on mahdollista havaita fyysisesti. Nämä tasot voivat esiintyä yhdessä tai erikseen. Tunteiden tunnistaminen, nimeäminen sekä niistä puhuminen auttavat tunteiden tunnistamisessa. (Hintikka, 2016 s. 32.)

4.2 Tunteet käsitöissä

Käsityöläisten sekä suunnittelijoiden keskuudessa kehon ja mielen tutkimus on herättänyt enemmän kiinnostusta. Käsityöprosessi on moniulotteinen kokonaisuus, jossa yhdistyvät emotionaaliset, käytännölliset, käsitteelliset ja materiaaliset ulottuvuudet. (Seitamaa-Hakkarainen ym., 2013, s. 7.) Tunteiden yhteys käsitöissä näyttäytyy ruumiillisten ja aistillisten kokemusten kautta syntyvinä tunteina, jotka ohjaavat päätöksentekoa sekä ongelmanratkaisua (Groth, 2017, s. 23).

Tunteet ohjaavat käsityöprosessia työskentelyn kannalta kriittisten tilanteiden aikana (Groth, 2015, s.18). Tunteiden voidaan nähdä edistävästi ohjaavan motivaation kehittymiseen ja käsityöprosessin edistymiseen tai heikentävästi prosessin hidastamiseen (Saariaho, 2023, s. 74). Negatiiviseksi koetuilla tunteilla voidaan nähdä olevan positiivisia vaikutuksia työskentelyyn sitoutumisessa sekä havaitun ongelman ratkaisemisessa (Groth, 2017, s. 57). Positiiviseksi koettujen tunteiden yhteys luottamukseen mahdollistaa riskinottojen tekemisen työskentelyn aikana (Groth, 2015, s. 12–13).

Ihmisen koetut tunteet näyttäytyvät luovassa käsityöprosessissa tunnekokemuksina, kuten ilmeinä, eleinä sekä muuna sanattomana viestinä. Tunteet ovat muuttuvia reaktioita, sillä niillä on yhteys oppimiseen, ajatteluun, ymmärtämiseen, käyttäytymiseen sekä fysiologiaan. Henkilökohtaiset tunnekokemukset ohjaavat ihmisiä tietoisuuteen omista tunteistaan. Heikommat tunteet vaikuttavat päätöksentekoon ja ongelmanratkaisuun, kun taas voimakkaat tunteet on mahdollista kokea fysiologisesti. (Vähälä, 2003, s, 66.) Käsitöiden tekeminen mahdollistaa vuorovaikutuksen omien tunteiden kanssa, sillä käsityöprosessi herättää tekijässä tunteita asetettujen

odotusten, mahdollisen epäonnistumisen sekä tyytyväisyyden osalta (Saariaho, 2023, s. 21).

Vähälä (2003) on tarkastellut, miten luovan käsityöprosessin harjoittaminen vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin. Hänen tutkimuksellaan on pyritty tuottamaan tietoa, voidaanko tunteiden aiheuttamia kehollisia kokemuksia tunnistaa käsityöprosessin aikana ja millaisia tuloksia niistä on mahdollista saada. Hän on hyödyntänyt EKG-seurantaa tunnistaakseen ihmisten sykevaihteluja. Myös ääneen ajattelun avulla koottiin aineistoa. Tutkimuksessa hyödynnettiin käsityötekniikkana neulontaa. Käsityöprosessin aikana tutkittavat kokivat enemmän positiivisia, kuin negatiivisia tunteita. Tutkimus osoitti, että neulomisen aikana tutkittavien syke hidastui, eli käsityön tekemisen aikana tutkittavat rauhoittuivat. Tutkimuksesta tuli esille myös se, että käsitöiden tekeminen erilaisten materiaalien, värien sekä muotojen kanssa lisää positiivisten tunteiden ilmenemistä. Epäonnistumisen kohdatessa käsityön tekijät pystyivät luottamaan siihen, että suunnitelmaa muokkaamalla on mahdollista päästä parempaan lopputulokseen. (Vähälä, 2003.)

4.3 Tunteet koulukontekstissa

Tunteita on mahdoton erottaa kulttuurisesta ympäristöstä, siksi opettajan on merkityksellistä tunnistaa ja ennakoida oppilaiden tunteita luokkaympäristössä hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Opettajan on merkityksellistä huomioida asioita, joilla on vaikutusta oppilaissa mahdollisesti heräämiin tunteisiin. Mikäli oppilas kokee tulleen kohdatuksi omine tunteineen, ajatuksineen ja toiveineen, vaikuttaa se positiivisesti opettajan ja oppilaan vuorovaikutussuhteeseen, jolla on positiivinen vaikutus oppilaan itsetuntoon ja oppimistuloksiin. (Hosio, 2021, ss. 35, 44.)

Tunne- ja tunnetaitokasvatuksen tarkoituksena on kehittää tunteiden tiedostamista, ilmaisemista ja tunteiden säätelyn taitoja, jotka edesauttavat parempaa psykologista hyvinvointia, akateemista suoriutumista sekä tyytyväisyyttä ihmissuhteissa. Keskeistä nuorten koulumenestyksessä on itsetuntemus, omien tunteiden, vahvuuksien ja arvojen tunnistaminen sekä itsesäätely eli tunteiden ja käyttäytymisen säätely. Myös sosiaalinen kanssakäyminen, jossa huomioidaan toisten näkökulmat ja ollaan

empaattisia muita kohtaan sekä ylläpidetään ja luodaan ihmissuhteita ovat merkityksellisiä nuorten koulumenestyksen kannalta. Näiden voimavarojen kehittäminen on yhteydessä myönteiseen koulumenestykseen, urakehitykseen ja elämänhallintaan. (Taylor ym., 2017 ss. 1156–1157.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) laaja-alaisen osaamisen sisällöissä tuodaan esille itsestä huolehtiminen ja arjen taidot. Perustana on, että oppilaat kehittävät perusopetuksen aikana sosiaalisia- ja tunnetaitojaan. Laaja-alaisen osaamisen tarkoituksena on tukea demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi kasvamista sekä ihmisenä kasvamista, mutta myös mahdollistaa kestävän elämäntavan huomioivaa osaamista (Opetushallitus, 2014, s. 20). Kaikissa oppiaineissa edistetään edellä kuvattujen sisältöjen kehittämistä siten, että jokainen aine hyödyntää omia luontaisia toimintatapojaan (Opetushallitus, 2014, s. 281).

Käsityön oppiaineessa laaja-alaisen osaaminen kuvataan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan vuosiluokilla 7–9 kasvattavan kansalaisia, jotka ovat eettisesti tietoisia, osallistuvia, taitavia ja aloitteellisia, tunnistavat oman arvonsa käsityön tekijöinä ja pystyvät ilmaisemaan itsenään käsityön keinoin sekä ylläpitämään ja kehittämään käsityökulttuuria. Käsillä tekeminen edistää pitkäjänteistä ja luovaa työskentelyä, vahvistaen itsetuntoa ja tuoden iloa. (Opetushallitus, 2014, s. 430.) Vuosiluokilla 7–9 korostetaan laajemmin ristiriitaisten tunteiden kohtaamista sekä hallintaa. (Opetushallitus, 2014, s. 283.)

Jiang (2019) on tutkinut väitöskirjassaan opettajien tunteiden ja uskomusten yhteyttä luokahuoneessa. Väitöskirjatutkimuksellaan hän pyrki ymmärtämään opettajien tunteiden, tunnesäätelyn, tunneilmaisun sekä uskomusten merkitystä yhteydessä oppilaiden psykologisten tarpeiden tukemiseen. Hänen tutkimuksensa osoitti, että opettajan tiedostettu tunteiden tukahduttaminen voi vähentää positiivisten tunteiden ilmaisua ja samalla lisätä negatiivisten tunteiden ilmaisua, joka heikentää opettajan ja oppilaan välistä vuorovaikutussuhteen kehittymistä. Tunteita herättävien ongelmien käsittely yhdessä oppilaiden kanssa nähtiin kuitenkin suositeltavampana, kuin temperamentin menettäminen ja vihan tukahduttaminen. Tutkimus toi merkityksellistä

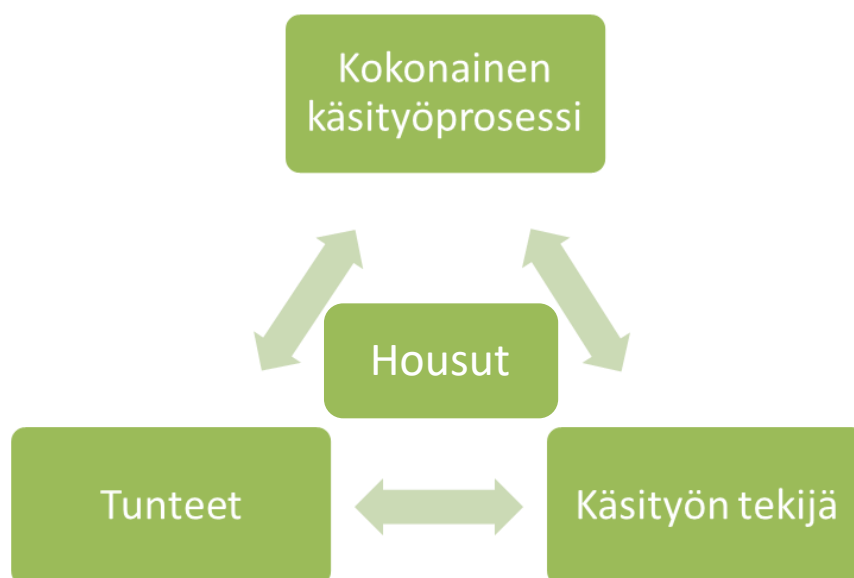
tietoa siitä, että opettajien tunteet ja uskomukset ovat läheisesti yhteydessä heidän antamaansa tukeen oppilaiden tarpeille. (Jiang, 2019, s. 36.)

5 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen teoreettinen viitekehysmalli

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään:

1. Millaisia tunteita vaateen valmistus herättää tekijässä käsityöprosessin eri vaiheissa?
2. Miten käsityöprosessin eri vaiheissa koetut tunteet heijastuvat housujen valmistukseen?

Tutkimuksen tavoitteena on kerätä uutta tietoa kokonaisen käsityöprosessin eri vaiheissa ilmi tulleista tunteista sekä niiden vaikutuksesta työskentelyyn. Tässä tutkimuksessa kokonaisena käsityöprosessina on vaateen eli housujen valmistus. Yksilöiden kokemuksia kokonaisen käsityöprosessin vaiheissa ilmenneistä tunteista on tutkittu vähän. Lisäksi tunteet voivat vaihdella eri tekniikoiden välillä. Tutkimuksessa syvennytään tarkastelemaan näitä tietoja myös sen takia, jotta tutkijat pystyisivät kehittämään omaa ammatillista osaamistaan ja hyödyntämään saamaansa tietoa omassa opetuksessaan. Tutkimuksen tavoitteena on saada aineistosta merkityksellistä tietoa tunteiden vaikutuksesta käsityön opetukseen, joka hyödyttää myös muita jo työelämässä olevia käsityön opettajia sekä pohtia, onko tunnekokemuksilla vaikutusta käsityöprosessin vaiheisiin tai näissä vaiheissa etenemiseen.

Kuvio 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehysmalli

Kuviossa 1 kaiken tutkimustoiminnan keskeinen tekijä on käsityötuote eli tässä tapauksessa housut. Housujen ympärillä pyörivät toisiinsa vaikuttaen tunteet, käsityön tekijä sekä kokonainen käsityöprosessi. Käsityön tekijä on yhteydessä kokonaiseen käsityöprosessiin eli tässä tutkimuksessa vaatteen valmistusprosessiin ja sen vaiheisiin. Prosessi vaikuttaa tekijään ja tekijä prosessiin, koska käsityön tekijä on jatkuvasti yhteydessä tehtävään kokonaiseen käsityöprosessiin. Kokonainen käsityöprosessi ei etene tai muutu ilman käsityön tekijää.

Tunteet vaikuttavat käsityön tekijään. Joskus tunteet voivat muuttaa kokonaisen käsityöprosessin eri vaiheita tai lopullista käsityötuotetta, koska ne ovat vaikuttaneet sen tekijään. Tunteet voivat inspiroida tai kannustaa, mikä vaikuttaa esimerkiksi prosessin onnistumiseen tai motivaatioon. Toisaalta tunteet voivat vaikuttaa myös negatiivisesti, jolloin käsityöprosessi voi epäonnistua tai jäädä kesken. Tunteet vaikuttavat käsityön tekijään ja prosessin etenemiseen, mutta käsityöprosessikin voi myös herättää monenlaisia tunteita.

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Autoetnografia tutkimusmenetelmänä

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus perustuu todellisten ilmiöiden kuvaamiseen ja pyrkii ymmärtämään tutkimuskohdetta sen kokonaisvaltaisessa kontekstissa. Kvalitatiivinen tutkimus pyrkii tutkimaan tutkimuskohdetta kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksessa tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2015. ss. 161, 164.) Autoetnografia on laadullinen tutkimusmenetelmä, jossa käytetään ihmisen kokemusta asian kuvaamiseen ja kriittiseen tarkasteluun. Menetelmä tarjoaa yksityiskohtaista ja monipuolista tietoa yksittäisistä tapauksista suurien joukkojen sijaan. Tutkimuksella on kyky kuvata kokemuksia tavalla, johon ulkopuoliset tutkijat eivät pystyisi. (Adams ym., 2015.) Autoetnografia on mahdollista toteuttaa niin yksin, kuin yhdessä (Tienari ym., 2020, s. 282). Autoetnografia toimi tässä tutkimuksessa menetelmänä hyvin, koska tavoitteena oli kerätä tietoa yksittäisistä tapauksista eli tutkijoiden kokemuksista ja tunteista.

Autoetnografia käsitettä on ensimmäisen kerran hyödyntänyt yhdysvaltalainen antropologi David Hyanon vuonna 1979, kun hän sovelsi autoetnografiaa puoliammattilaisten pokerinpelaajien ryhmässä tekemässään henkilökohtaisessa tutkimustyössä. Autoetnografia tutkimusotteena kuvaa sekä analysoi järjestelmällisesti tutkijan subjektiivisia kokemuksia kulttuuristen, sosiaalisten sekä järjestöllisten ilmiöiden hahmottamisessa. Näin ollen autoetnografia toimii niin tutkimuksen toteuttajana sekä lopputuloksena, sillä kirjoittaja toimii niin tutkimuksen kohteena, kuin tutkijana. Autoetnografialla pyritään nostamaan esille aiheita, joista yleisimmin vaietaan. Merkityksellistä autoetnografiassa on se, että absoluuttisten totuuksien olemassaoloa ei ole. (Tienari ym., 2020, s. 283.)

Autoetnografisessa tutkimuksessa tutkijat pyrkivät tarkastelemaan ja analysoimaan omaa toimintaansa. Tutkijat osallistuvat toimintaan sekä tuovat esiin havaintojaan. Tutkijat mahdollistavat näin ollen tutkimukselle henkilökohtaisen kuvauksen. Henkilökohtainen kuvaus tarjoaa syvällisen tulkinnan, joka ainoastaan tutkijoilla on tutkittavasta aiheesta. Autoetnografisen tutkimuksen ollessa erittäin henkilökohtainen,

asettaa tutkija itsensä alttiiksi kritiikille ja arvostelulle. Toiminnan henkilökohtaisuus haastaakin tutkijoita autenttisen tulkinnan luomisessa, sillä tutkijoiden omat, aiemmat kokemukset sekä oletukset voivat vaikuttaa tutkimukseen (Nummi, 2023, ss. 50–51.)

Reflektiivisyys on keskeistä autoetnografiassa. Reflektiivisyys näyttäytyy erityisesti tutkijan taitona käsitellä henkilökohtaisia olettamuksia osana tiedon synnyttämisen tapahtumaketjua. Tutkija tekee tarkoituksenmukaisia pohdintoja omista valinnoista sekä päätöksistä tutkimuksen aikana. Reflektiivisyys autoetnografiassa on ajattelua, joka kohdentuu ajatteluun. Myös kehollisuus ja tunteet ovat keskeistä autoetnografiassa. (Tienari ym., 2020, s. 286.)

Kirjoittaminen toimii autoetnografiassa niin kommunikoinnin tapana, että reflektoinnin välineenä. Autoetnografinen tutkimus ei toteudu ilman kirjoittamista. Kirjoittaminen toimii sekä tutkimusprosessin välineenä, että lopputuloksena. Laadukkaan materiaalin saavuttamiseksi, tutkijoilta vaaditaan rohkeutta kirjoittaa. Se mitä tutkija kokee henkilökohtaisesti haastavana asiana esittää, voi avata syvemmän ymmärryksen tutkittavasta aiheesta. Kirjoittamisessa merkityksellistä on ajatuksenvirran näkyväksi tuominen, ilman kirjoittamisen laatuun keskittymistä, kuten oikeinkirjoittamiseen tai lauserakenteisiin. Keskeistä on tunteiden, ajatusten, mielipiteiden ja kokemusten esiin tuominen. Autoetnografi on osa tutkimaansa yhteisöä. Kirjoittamalla tutkija mahdollistaa uusia ymmärryksiä ja kokemuksia yhteisöön liittyvästä ilmiöstä. (Tienari ym., 2020, ss. 293–294.)

Autoetnografisessa tutkimuksessa tutkijoiden kokemukset, tunteet ja ajatukset ohjaavat sekä näkyvät kirjoitetussa tekstissä. Autoetnografia vaatii tutkijoilta herkkyyttä tarkastella omaa toimintaansa niin sisäisten, kuin ulkoisten kokemusten kautta. Tutkijoiden tulee siis osata suhteuttaa omat sisäiset kokemukset ympäristöön. Autoetnografisessa tutkimuksessa tulkinnallinen kuvaus antaa näkemyksen ympäristöstä, jossa tutkijat tutkimushetkellä elävät. Merkityksellistä autoetnografisessa tutkimuksessa on ymmärryksen rakentaminen tutkimuksen kohteena olevasta asiasta sen ympäröivässä kontekstissa. (Nummi, 2023, ss. 50–52.)

Yhteistoiminnallinen autoetnografia on autoetnografian tutkimusote, johon osallistuu useampi tutkija. Tämä perustuu siihen, että jokainen tutkija luo ensin oman tarinansa.

Tarinat asetetaan myöhemmin esille yhteisen kritiikin ja reflektion kohteeksi.

Yhteistoiminnallisen autoetnografia perustuu luottamukseen sekä uskoon siitä, että yhdessä luotu tavoittaa jotain tärkeää, jota yksilöiden tarinat eivät mahdollista.

Yhteistoiminnallinen autoetnografia haastaa tutkijat reflektointiin yhdessä, yhteisen kohteen sekä sen aiheuttaman jaetun tunteen kanssa (Tienari ym., 2020, s. 291.)

6.2 Tutkimuksen tekijät kohdejoukkona

Tässä laadullisessa, autoetnografisessa tutkimuksessa tutkittavina toimivat tutkijat itse eli kaksi Turun yliopistossa opiskelevaa 5. vuosikurssin käsityön aineenopettajaopiskelijaa. Tutkijat olivat opintojen aikana valmistaneet ylävartalon vaatteet kolmella eri opintojaksolla. Käsityökasvatuksen perusopinnoissa Ekososiaalinen käsityökulttuuri ja ompeluteknologia -opintojakson laajuus oli kolme opintopistettä (Turun yliopisto, 2022). Kurssilla valmistettiin ylävartalon vaate joustavasta materiaalista. Käsityökasvatuksen aineopinnoissa tutkijat suorittivat kolmen opintopisteen laajuisen Vaatetusteknologia ja pukeutuminen -opintojakson, jossa valmistettiin ylävartalon vaate joustamattomasta materiaalista (Turun yliopisto, 2022). Käsityökasvatuksen syventävissä opinnoissa Pukeutumiskulttuuri ja kuluttajakäyttäytyminen -opintojaksolla valmistettiin myös ylävartalon vaate itselle joustamattomasta materiaalista. Opintojakso oli viiden opintopisteen laajuinen. (Turun yliopisto, 2024.)

Tutkittavien nimet tulevat ilmi tutkimuksessa, koska kyseessä on autoetnografinen tutkimus. Tutkimuksessa ei kuitenkaan tuotu ilmi, mitkä tunteet ja kirjaukset olivat kummaltakin tutkijalta. Muita henkilötietoja ei tutkimuksessa tuotu ilmi. Tutkittavien kommentit ja tulokset esitettiin Tutkija 1 (T1) ja Tutkija 2 (T2) -nimimerkkien avulla.

Tutkija 1 (T1) ei ole vapaa-ajalla opintojaksojen lisäksi valmistanut vaatteita ompelemalla, mutta on ommellut joitakin yksinkertaisia asusteita koulutuksessa tehtävien ompelutöiden lisäksi. Tutkija 2 (T2) on valmistanut joitakin ylävartalon vaatteita sekä mekkoja vapaa-ajalla opintojaksojen lisäksi. Lisäksi hän on valmistanut muita ompelutöitä, kuten esimerkiksi asusteita. Kumpikaan tutkijoista ei ollut aiemmin valmistanut housuja joustamattomasta materiaalista. Molemmilla tutkijoilla oli ennen

prosessin aloittamista koulutuksesta saadut perustaidot ja -tiedot liittyen ompeluun sekä ompelukoneen ja saumurin käyttöön.

6.3 Tutkimusaineisto

Tutkijat valmistivat kukin yhden vaateen tutkimuksen aikana. Valmistettavina käsityötuotteina olivat housut, jotka tutkijat valmistivat itselleen. Housut valikoituivat tehtäväksi käsityötuotteeksi siksi, että vaateen valmistuksessa on enemmän ja monimutkaisempia vaiheita kuin esimerkiksi virkkauksessa. Lisäksi vaateen valmistamalla tutkijat kehittivät ja vahvistivat omaa osaamistaan, kun käsityötuotteen valmistuksessa oli tekijöilleen enemmän haastetta. Päätös, että tutkijat valmistivat housut itselleen, tehtiin sen takia, koska housut ovat teknisesti haasteelliset valmistaa. Tutkijat eivät myöskään olleet valmistaneet aiemmin istuvia housuja. Lisäksi käsityönopeettajan työssä oppilaat usein valmistavat opetuksessa tehtävän vaateen itselleen, joten heränneitä tunteita ja kokemuksia voisi peilata myös oppilaiden työskentelyssä ilmi tulleisiin. Itselleen valmistettava vaate ja siihen liittyvät ongelmaratkaisutilanteet voivat herättää monenlaisia tunteita, minkä vuoksi tutkimusaineiston kerääminen oli merkittävää.

Housut valmistettiin Turun yliopiston tiloissa Rauman kampuksella tammi- ja helmikuussa 2026. Housujen valmiskaavat valittiin Suuri Käsityö -lehestä 10–11/2021. Kaavassa oli klassiset suorat housut, joissa oli viistotaskut, vetoketju ja hakakiinnitys. Lisäksi tutkijat pääsivät tutustumaan materiaaliin, jota voi hyödyntää myös tulevassa työssä. Tutkijat hankkivat käsityötuotteen valmistuksessa käytettävät materiaalit itse omakustanteisesti. Tutkijat olivat saaneet opintojen aikana perehdytykset kampuksella käytettäviin laitteisiin, joten työskentelyn turvallisuus oli huomioituna tutkimusta tehdessä. Tutkimuksessa kerätty aineisto perustui tutkijoiden vaateen valmistusprosessin aikana keräämiin omiin kirjauksiin eli päiväkirjamerkintöihin. Päiväkirjamerkintöihin on kerätty kommentteja työskentelyn eri vaiheista sekä niiden aikana ilmenneistä tunteista.

Tutkimusaineisto koostui tutkittavien eli tutkijoiden prosessin aikana tekemistä päiväkirjamerkintälomakkeista, joita tutkijat täyttivät tutkimuksen aikana. Tutkijoiden

päiväkirjamerkinnot pohjautuivat ennalta määrättyihin, lomakkeessa valmiiksi merkattuihin työvaiheisiin, joihin tutkijat kulloisellakin kerralla keskittyivät. Teemoja olivat esimerkiksi kaavat, muotolaskokset, kankaan laatu, sovitukset.

Päiväkirjamerkintöihin kirjattiin kunkin työvaiheen aikana ilmenneitä tunteita vapaasti, omin sanoin kuvailtuna. Päiväkirjamerkinnot sisälsivät merkintöjä kokonaisen käsityöprosessin jokaisesta vaiheesta, koska tarkastelimme koko prosessin aikana ilmaantuvia tunteita sekä mahdollisia haasteita. Aiheet pohjautuivat housujen valmistamisen kannalta merkityksellisiin työvaiheisiin. Vaatteen valmistusprosessin vaiheet olivat ideointi, suunnittelu, valmistaminen ja arviointi. Kummankin tutkijan päiväkirjamerkintälomakkeisiin oli merkattu muutamia tunteita. Tunnelistaukseen merkintöjen tueksi oli kirjattu tunteet ilo, suru, yllätys, pelko, viha, pettymys, turhautuminen, ahdistus, ärtymys, epävarmuus, häpeä, katumus, lamaannus, toivottomuus, tyytyväisyys, innostuneisuus, helpotus, onni, ilahtuminen, sinnikkyys, ylpeys, huojennus, toiveikkuus ja levottomuus. Tutkijat eivät asettaneet etukäteen hypoteeseja tunteiden ilmenemisestä, vaan tunteiden ilmeneminen pyrittiin kuvaamaan mahdollisimman spontaanisti ja luonnollisesti, jotta tutkimuksesta saatava materiaali olisi luotettavaa.

Päiväkirjamerkinnoissa ei suoraan vastattu tutkimuskysymyksiin, mutta tutkimuskysymykset ohjasivat tutkijoita tarkastelemaan omaa työskentelyään ennalta luodun lomakkeen kautta sekä tekemiään päiväkirjamerkintöjään. Päiväkirjamerkinnot kirjattiin tutkijoiden yhteiseen Excel-tiedostoon, jossa ne olivat tutkijoiden saatavilla koko tutkimuksen toteutuksen ajan. Tiedostoa säilytettiin Turun yliopiston suljetussa pilvipalvelussa.

6.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksessamme käytimme aineiston analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä ei luoda valmista luokittelurunkoa, vaan tutkijat tuottavat luokittelun aineiston perusteella. Tavoitteena on aineiston tiivistäminen. (Elo ym., 2022.) Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineistoa pyritään koostamaan pienempiin kokonaisuuksiin. Aluksi tutkijat pyrkivät saamaan aineistosta yleiskäsityksen. Syvempi aineiston tarkastelu mahdollistaa

keskeisten teemojen hahmottamisen ja vertailun. Luokiteltua aineistoa tarkastellaan yhteydessä teoriaan. (Niinistö, 2021, s. 50.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi nähdään kolmivaiheisena prosessina, jossa pelkistetään, ryhmitellään sekä luodaan teoreettisia käsitteitä. Aineisto pelkistetään, jotta tutkimukselle epäolennainen saadaan karsittua pois. Pelkistäminen mahdollistaa tutkimuskysymyksiin vastaavien ilmaisujen esiintuomisen. Pelkistäminen voi siis olla aineiston tiivistämistä tai sen osiin pilkkomista. Ryhmittelyn tarkoituksena on alkuperäisen aineiston läpikäyminen siten, että aineistosta pyritään löytämään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia esittäviä käsitteitä. Aineisto tiivistyy, sillä yksittäiset käsitteet koostetaan osaksi yhdistettyä käsiteluookkaa tai ryhmää, jotka kuvaavat käsitteiden sisältöä. Teoreettisiin käsitteisiin aineisto johdetaan alkuperäisestä tekstistä nostettujen sisältöjen avulla niin, että ilmaukset yhdistetään teoriaan, joka myöhemmin johdetaan sisältöjä yhdistäviin käsitteisiin. Laadullisessa sisällönanalyysissä aineiston tulkinta johtaa käsitteelliseen näkökulmaan tutkittavasta asiasta. (Tuomi ym., 2018, ss.108–112.)

Tutkijoita ollessa kaksi, merkityksellistä aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä oli tutkijoiden keskinäinen dialogi sekä aineiston vertailu. Aineiston luokittelu siis tapahtui vasta aineiston keruun jälkeen. Tällaisen aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoitteena on käsitteiden yhdistely sekä vastauksien saaminen tutkimustehtäviin (Tuomi ym., 2018).

6.5 Tutkimuksen eettiset lähtökohdat

Tutkimusta tehdessä tuli ottaa huomioon sen eettisyys ja tulosten luotettavuus. Tutkijan on aina noudatettava tutkimusetiikkaa (Vilkka, 2025). Autoetnografista tutkimusta suunniteltaessa on tunnistettava tieteellisen tiedon rajat sekä pohdittava työn eettisyyttä (Adams ym., 2015). Tutkimuksen ollessa autoetnografinen ja pohjautuessa tutkijoiden omaan toimintaan sekä tutkijoiden tekemiin päiväkirjamerkintöihin, rehellisyys sekä asioiden todenmukainen kuvaaminen oli erittäin merkityksellistä tutkimuksen eettisyyden kannalta.

Tutkimuksessa ei tuotu esiin muita henkilötietoja kuin tutkijoiden eli tutkittavien nimet. Tietosuoja otettiin tutkimuksessa huomioon niin, että henkilökohtaisten päiväkirjamerkintöjen Excel-tiedostoa säilytettiin tutkimuksen aikana Turun yliopiston suljetussa pilvipalvelussa. Tämä päiväkirjamerkintöjä sisältävä tiedosto eli tutkimusaineistomme säilytetään viiden vuoden ajan Taltio-verkkolevyllä, jonka jälkeen se hävitetään.

7 Tulokset

7.1 Kokonaisen käsityöprosessin vaiheissa ilmenneet tunteet

Ideointi

Ideointivaihe sisälsi käyttötarkoituksen, materiaalin, istuvuuden sekä yksityiskohtien pohdinnan. Innostuneisuus nousi eniten koetuksi tunteeksi T2 kohdalla.

Innostuneisuuden tunne korostui käyttötarkoituksen, istuvuuden sekä yksityiskohtien ideoinnissa. Tunne näyttäytyi toiveikkuutena siitä, että tutkijan oli mahdollista valmistaa istuvat housut omalle vartalotyypilleen. Innostuneisuus ja toiveikkuus esiintyi T1 kohdalla käyttötarkoituksen sekä istuvuuden ja yksityiskohtien ideoinnissa.

Perushousut hakusessa, klassinen malli, toiveikas mieli, koska luulen, että kaavat on helposti löydettävissä. (T1)

Nyt olisi mahdollisuus valmistaa sellaiset housut, jotka on valmistettu vain ja ainoastaan omalle vartalotyypille. (T2)

Materiaalivalinta tuotti epävarmuuden tunnetta molemmissa tutkijoissa. Tunne ilmeni, kun T2 pohti, miten toivoisi materiaalin käyttäytyvän päällä, tiedostamatta kuitenkaan, mikä materiaali saisi aikaan halutun vaikutuksen.

Tuntui vaikealta hahmottaa, millainen kangas olisi hyvä valita. (T1)

Hieman vielä epäselvää, millaisesta materiaalista housut kannattaisi valmistaa, jotta kangas on riittävän laskeutuvaa, mutta kuitenkin jämää ja ryhdikästä. (T2)

Suunnittelu

Suunnitteluvaihe koostui kaavojen valinnan sekä muokkauksen, mittojen ottamisen, saumarakenteiden ja sulkemiskäytösten suunnittelusta, kankaan hankkimisesta sekä työjärjestyksen tarkastelusta ja hahmottamisesta. Molemmissa tutkijoissa kaavojen etsiminen aiheutti turhautumisen tunnetta. T1 koki ilahtumisen tunnetta, kun sopiva kaava löytyi.

Jossain kohtaa kaavojen etsimisen aikana heräsi kuitenkin turhautumisen tunteita, koska vaihtoehtoja oli useita ja selattavaa materiaalia erittäin paljon. (T2)

Aika nopeasti sopiva kaava löytyi, ja valinnan jälkeen olo oli ilahtunut! (T1)

Mittojen ottaminen tuotti T2 ahdistuksen tunnetta. Tunne ilmeni, kun tutkija asetti itsensä alttiiksi toisen ihmisen mitattavaksi.

Omien kehon mittojen mittaaminen sekä vertaaminen valmiskaavan mittoihin aiheutti ahdistuksen tunnetta... (T2)

Mittojen ottaminen ei herättänyt ihmeellisempiä tunteita. Oloni oli iloinen koko mittojen oton ajan. (T1)

Mahdolliset kaavamuutokset aiheuttivat kummassakin tutkijassa epävarmuuden tunteita.

Epävarmuus iski, kun mietin pitääkö kaavaa pidentää, koska lehden mukaan ohjeet on tehty 168 cm pitkille. (T1)

Kaavojen muokkaamisessa täytyy onnistua, jotta kankaan leikkaamisen aikana ei aiheudu ongelmia esimerkiksi siinä, että housuista tulisikin liian lyhyet. (T2)

Kankaan hankkiminen tuotti ärtymyksen ja pettymyksen tunnetta T1 kohdalla. T2 koki turhautumisen tunnetta kangasta hankkiessa.

... juuri sellaista jämäkkää, mutta pehmeää kangasta ei ollut saatavilla. Tämä aiheutti pettymyksen. (T1)

Kankaan menekkin hahmottaminen oli kangaskaupassa haastavaa, sillä kankaan menekkiä en ollut laskenut etukäteen. (T2)

Ohje aiheutti T1 katumuksen tunteen. T2 tunnisti ohjeen ja työjärjestyksen osalta ahdistuksen tunteen.

Ohjeeseen perehtyessä tuli vähän katuva olo, koska ohjeen vaikeustaso oli määritelty kokeneelle tekijälle. Tuntui, että mahdanko selvitä tästä ohjeesta. (T1)

...työjärjestys on jokseenkin selkeä, mutta sisältää joltain osin mielestäni liiankin yksityiskohtaisia kuvauksia eri vaiheista, mutta toisaalta taas erittäin yksityiskohtaista kieltä, joka antaa vaikutelman, että valmistajan tulee tietää etukäteen erilaisia termejä sekä ompelun perusteita. (T2)

Valmistaminen

Valmistusvaihe oli jaettu työjärjestyksen mukaisiin osiin. Kaavojen piirtäminen, leikkaaminen ja jäljentäminen kankaalle sekä kankaan leikkaaminen oli osa valmistamisvaihetta. Valmistusvaihe sisälsi tukikankaan kiinnittämisen, taskun -, muotolaskosten -, etuhalkion -, vetoketjun -, vyötärökaitaleen ompelamisen sekä käsin ompelamisen. Saumojen huolittelu, viimeistely, silitys sekä sovituksset ja muokkaukset olivat osa valmistamisvaihetta. Kaavojen piirtäminen ja leikkaaminen kankaalle herätti kummassakin tutkijassa ilon ja tyytyväisyyden tunteita.

Kaavojen piirtäminen ja jäljentäminen on mielestäni mukavaa puuha. (T1)

Kaava-arkissa oli vain kolmen värisiä kaavamerkintöjä, joten kaavojen hahmottaminen kaava-arkista oli sujuvaa ja selkeää. (T2)

Kaavojen jäljentäminen kankaalle herätti T2 epävarmuuden, turhautumisen ja epäonnistumisen tunteita. Kyseisessä työskentelyvaiheessa T1 koki ilon, epävarmuuden ja ärtymyksen tunteita.

...asetin etukappaleen ensin, vaikka aina suurin kaava asetetaan kankaalle ensimmäiseksi. (T2)

Kaavat on helppo asetella kankaalle, koska ohjeessa näkyy selkeästi, miten ne tulee asettaa. (T1)

Liian matala työskentelypöytä ärsyttää, koska selkä tulee kipeäksi huonossa asennossa. (T1)

Kuva 1. Housujen kaavat sekä leikatut kankaat.

Kankaan leikkaaminen herätti T1 onnellisuuden tunnetta. T2 koki kankaan leikkaamisen osalta epäonnistumisen tunnetta. Kuvassa 1 on kuvattuna housujen kaavat sekä leikatut kankaat.

Hyvillä kangassaksilla leikkaaminen sujuu ja on mielekästä. (T1)

Kankaan leikkaamisen jälkeen tunne oli huojentunut, sillä epäonnistumisista huolimatta kangaspalojen mitat vaikuttivat vertailussa hyvältä. (T2)

Tukikankaan kiinnittämisen ajan T1 tunne oli iloinen, kun taas T2 tunne oli rento.

Ohjeistus oli selkeä. (T2)

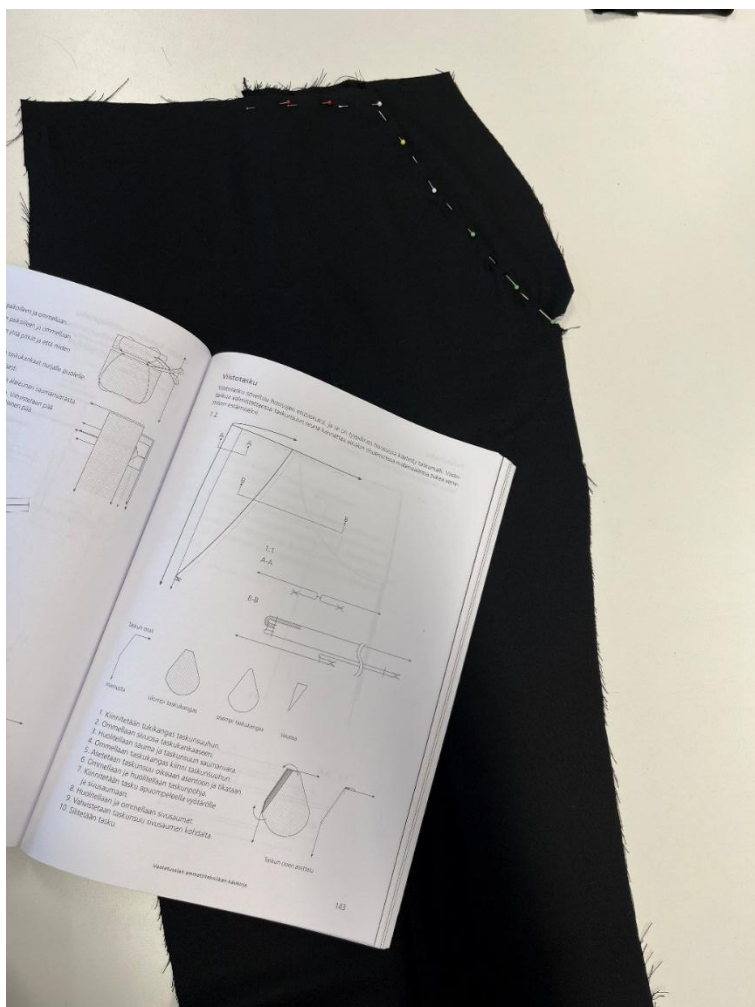
Silittäminen oli nopea ja kiva työvaihe. (T1)

Taskun ompeleminen herätti aluksi T2 ärsytyksen ja turhautumisen tunteita, joka myöhemmin vaihtui ylpeyden tunteeseen. Kuvassa 2 esitetään tukimateriaalia taskun

ompeluun. Kyseinen työvaihe herätti T1 epävarmuuden, ärsytyksen, pettymyksen sekä surun tunteita, jotka muuttuivat innostumisen tunteeseen.

...toi ohje on epäselvä ja siinä ei ole visuaalista tukimateriaalia. (T2)

Lopputuloksesta olin innoissani, koska nyt tasku onnistui ja näytti hyvältä. Erityisen hyvä tunne tuli, koska olin jo kerran epäonnistunut. (T1)

Kuva 2. Tukimateriaalia työvaiheeseen toisesta ohjeesta.

Muotolaskosten ompelamisen ajan T2 tunne oli rento, mutta muuttui epävarmaksi kokeilun jälkeen. T1 oli työvaiheen ajan innoissaan.

Tulisiko muotolaskoksia muokata, suurentaa tai pienentää? (T2)

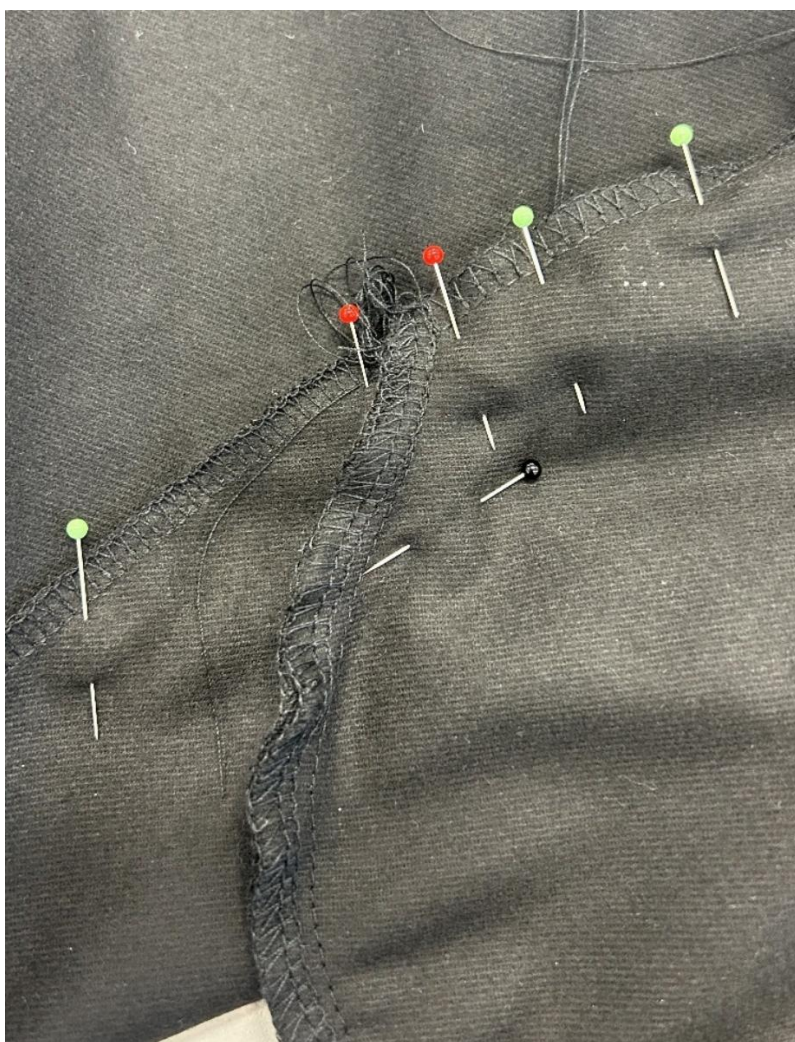
Olin innoissani, koska tiesin sen olevan helppoa. Sain tehtyä ne ensimmäisellä yrittämällä. (T1)

Saumojen ompeluvaihe aiheutti vaihtelevia tunteita. Sivusaumat T1 ja T2 kokivat helpoksi iloisiin ja innostunein tuntein. Kuvassa 3 taskupussi kiinnitettynä sivusaumaan.

Sisäsaumat aiheuttivat hämmennystä ja epävarmuutta T1:lle. T2 koki tyytyväisyyden tunnetta haarasauman, sisä- ja sivusaumojen ompelemisen työvaiheessa.

Sisäsaumat olivat haastavimmat ja aiheuttivat hämmennystä ja epävarmuutta, koska en tiennyt miten ne saisi yhdistettyä siististi haarasaumaan. (T1)

...haarasauman ja sisäsaumojen sekä sivusaumojen ompeleminen oli mukavaa ja tunne oli tyytyväinen, sillä tiesi tasan tarkkaan mitä pitää tehdä. (T2)

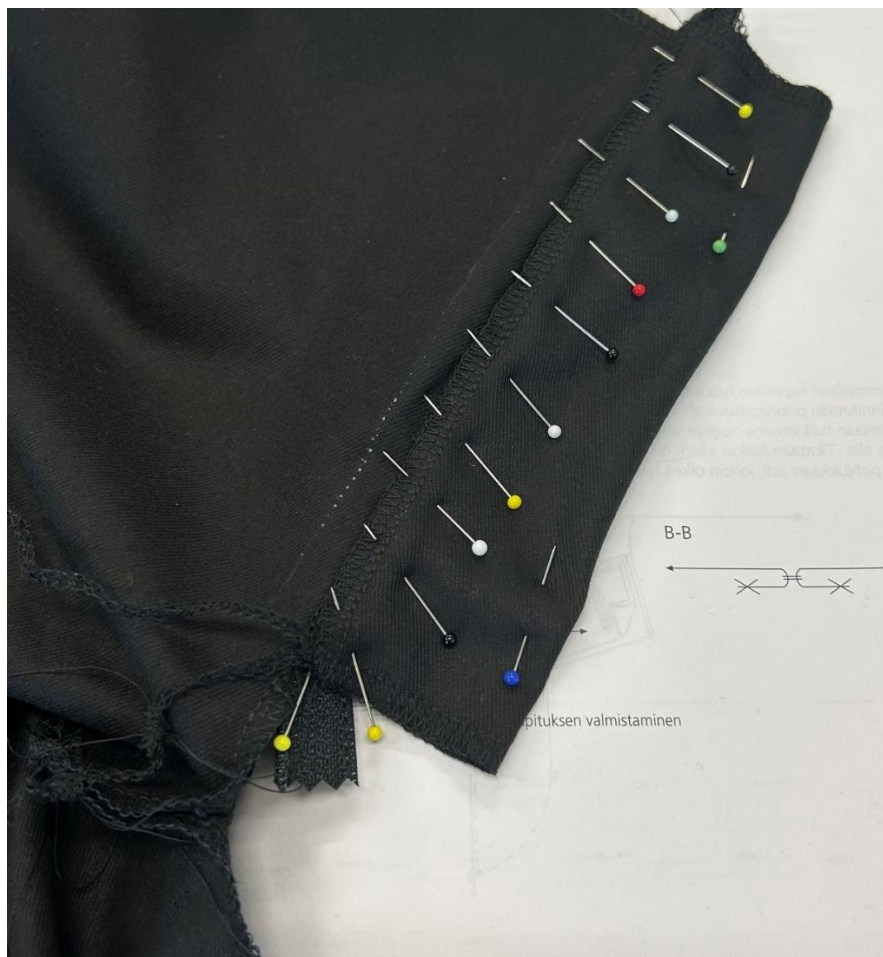
Kuva 3. Taskupussin kiinnitys sivusaumaan.

Etuhalkion ja vetoketjun ompeleminen herätti T1 pelkoa, lamaannusta sekä turhautumista. Pettymyksen ja turhautumisen tunne oli läsnä myös T2 kohdalla.

Kuvassa 4 havainnollistetaan etuhalkion asettelua.

Kävipä ilmi, että hahmotus olikin toisella puolella pettänyt, joten eikun ratkojaa kehiin. (T2)

En tiennyt yhtään, miten kuuluisi tehdä. (T1)

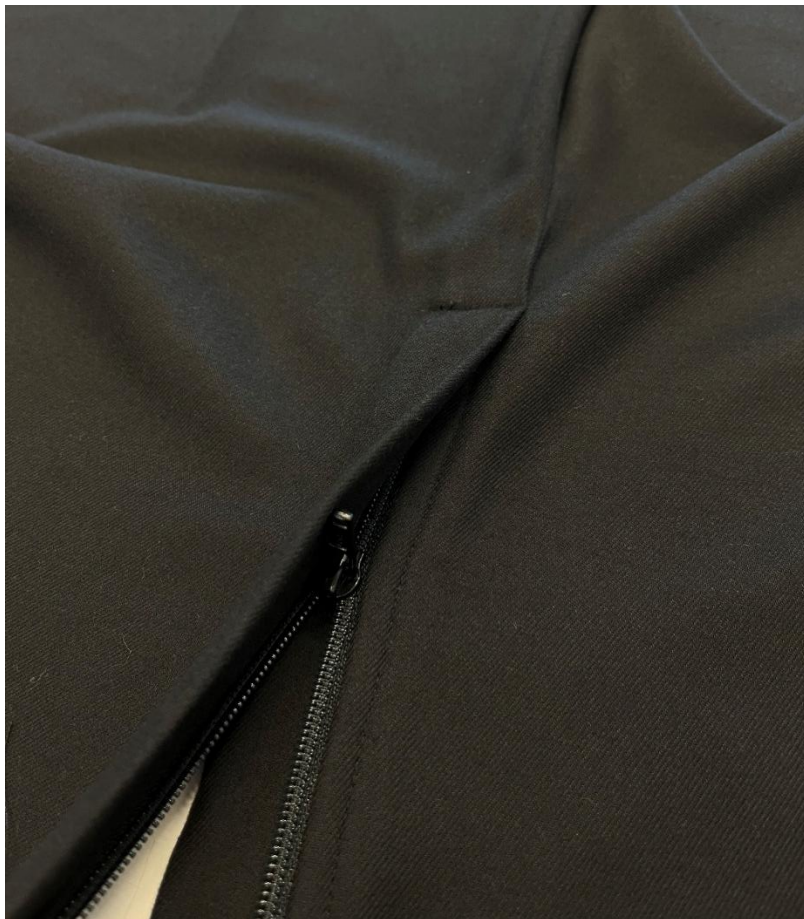

Kuva 4. Etuhalkion asettelua.

Tunne muuttui työvaiheen loppupuolella T1 kohdalla helpotuksen ja ylpeyden tunteeseen. T2 koki tyytyväisyyden tunnetta työvaiheen lopussa. Kuvassa 5 esitetään valmista vetoketjua.

Lopputulos näyttää erittäin upealta. (T2)

Ajankäyttö kyllä kannatti, koska vetoketju tuli valmiiksi ja olikin UPEA!! Tekis mieli esitellä vetoketjua kaikille. (T1)

Kuva 5. Valmis vetoketju paikallaan.

Vyötärökaitaleen ompelemisen työvaiheessa T2 tunnisti häpeän, turhautumisen, helpotuksen sekä onnistumisen tunteita. Häpeän tunne ilmeni T2 pettymyksenä omaan työskentelyyn.

Miten on ymmärtänyt yksinkertaisen asian virheellisesti. (T2)

Helpotuksen tunne oli tunnistettavissa työvälineiden toimivuudesta.

Hyvin toimivat työvälineet nostavat tunnetta ilahtumiseen, saumurista täydellistä jälkeä. (T2)

Turhautumisen tunne näkyi kriittisyytenä omaa toimintaa kohtaan.

Pelkään, että vyötärökaitaleesta ei tule vielä siisti. Hermot meni, taas puretaan. Ei ole riittävän siisti, vaikka olen silittänyt vyötärökaitaleen ja kiinnittänyt nuppneulat selkeästi. (T2)

Innostus näyttäytyi motivaation kasvun herättämänä tunteena.

Innostus lopputuotosta kohtaan on tässä kohtaa työskentelyä korkealla. (T2)

Vyötärökaitaleen valmistamisessa T1 koki turhautumisen, tyytyväisyyden, ahdistuksen, epävarmuuden sekä katumuksen tunteita. Tyytyväisyyden tunne ilmeni, kun vyötärökaitale oli leikattu, huolittelu ja silitetty tukikangas.

Ensin olin asettelusta epävarma. Sitten ompelin kaitaleen kiinni vyötärölle ja se ei ollut lainkaan hyvä. Jouduin purkamaan sen kaksi kertaa. Tulin siitä vihaiseksi ja turhauduin. (T1)

Kadutti miksen laittanut sitä kerralla oikein. (T1)

Alati valmistusvaiheessa mukana olleet työvaiheet, kuten saumojen huolittelu, sovitukset ja muokkaukset sekä silytys herättivät T1 rentouden tunnetta. Kuvassa 6 esitetään housujen sovittamista ennen vyötärökaitaleen kiinnittämistä.

Viimeistelyä tehty koko prosessin ajan, se oli hyvä, koska jos tuli vaikea kohta käytin ajan pohdintaan ja päätin samalla saumurilankoja. Se on mielestäni mukavaa hommaa. (T1)

Sovitusten ja muokkausten osalta T2 tunnisti ahdistuksen tunteita. Saumojen huolittelu tuntui T2 innostavalta.

Jossain kohtaa huomasin purevani hampaita yhteen eli olo oli ahdistunut, mutta samalla sinnikäs. (T2)

Perushommaa, tunteet tasaantuivat ja olo oli innostunut. (T2)

Kuva 6. Housujen istuvuuden testaamista ennen vyötärökaitaleen asettamista.

Arviointi

Arviointi sisälsi istuvuuden, saumojen ja tikkausten laadun, vetoketjun ja nappien toimivuuden, kankaan laadun, ulkonäön ja viimeistelyn tarkastelemisen. Kumpikin tutkija koki tyytyväisyyden, ilon sekä onnistumisen tunteita tarkastellessaan viimeisteltyä tuotetta.

Saumojen ja tikkausten laadun arvioinnissa ilmeni ilon (T2) ja tyytyväisyyden (T1) tunteita, mutta myös häpeän ja katumuksen tunteita.

Fiilis on mieletön, oon super iloinen ja yllättynyt miten hyvät ja istuvat housuista on valmistumassa, fiilis tulee erityisesti siitä, että housut ovat itse valmistetut ja niihin on nähty vaivaa ja ajatustyötä. (T2)

Vähän hävetti, että toisessa lahkeessa on huolimattomasti tehty tikkaus. Sitä ei kuitenkaan huomaa käytössä. Myös vyötärölenkit ovat kiinnitetty toisesta päästä huolimattomasti, mikä aiheutti katumusta. (T1)

Ulkonäköä ja viimeistelyä arvioidessa tutkijat kokivat onnistumisen, ilon ja ylpeyden tunteita.

Ihan sairaan hyvät housut, mitä ihmettä! (T2)

Voin ilolla ja ylpeydellä todeta, että nämä käyttökelpoiset housut ovat itse tehdyt. (T1)

Kankaan laatua arvioidessa T2 koki tyytyväisyyden tunnetta. Myös T1 koki tyytyväisyyden ja ilahtumisen tunteita.

Kangas toimi hyvin näissä housuissa ja ilahduin siitä. (T1)

Nää on tämmöset pehmeet, upeet. (T2)

Vetoketjun ja nappien toimivuuden arvioinnissa tutkijat olivat kokeneet eriäviä tunteita. T2 koki tyytyväisyyden tunnetta. T1 koki pettymyksen ja turhautumisen tunteita.

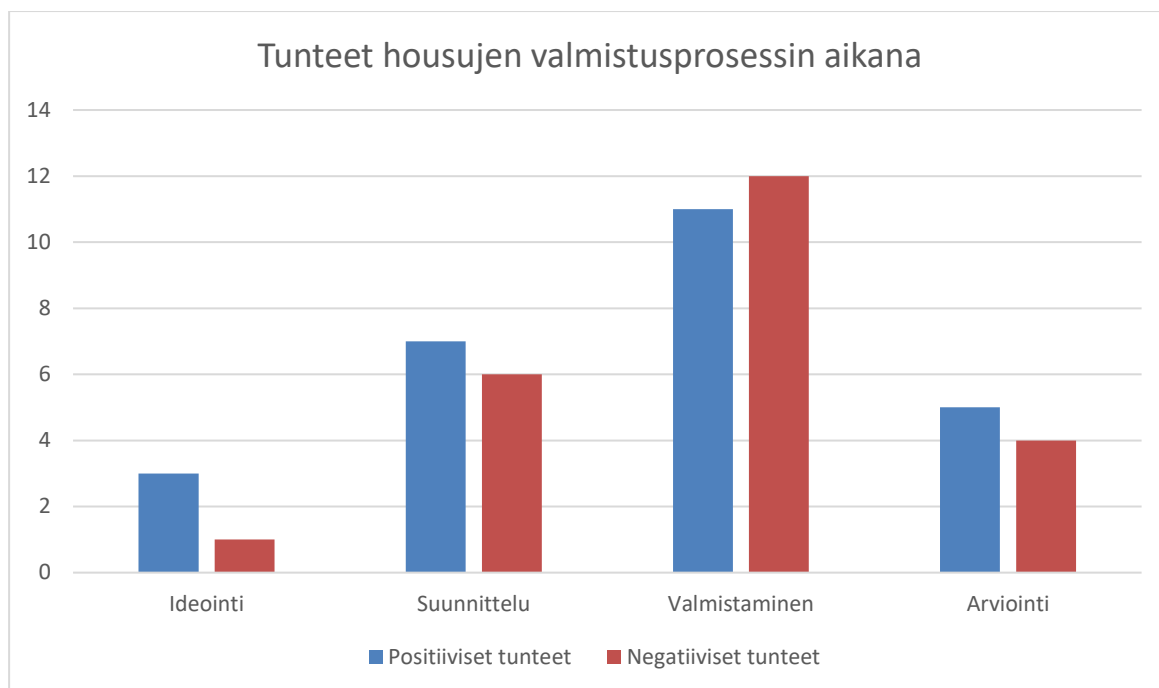
Tyytyväisyyden tunne, vetoketju toimii moitteettomasti ja hakanen sekä vetoketju jää siististi piiloon. (T2)

Vetoketjun käyttökokemukseen olin vähän pettynyt. Se oli mielestäni liian jäykkä eikä istu niin kauniisti. Tässä vaiheessa ongelmaa ei voi enää korjata, mikä aiheuttaa turhautumista. (T1)

Istuvuuden arvioinnissa ilmeni ylpeyden, ilon ja tyytyväisyyden tunteita.

Housut ovat todella istuvat ja hyvät ja se tekee minut todella ylpeäksi. (T1)

Okei upeeta, nää istuu ihan sairaan hyvin. (T2)

Kuvio 2. Tunnekokemukset housujen valmistusprosessin aikana jaoteltuina positiivisiin ja negatiivisiin tunteisiin.

Kuvio 2 kuvaa positiivisten ja negatiivisten tunteiden ilmaantuvuutta eli niiden määrää valmistusprosessin eri vaiheissa. Kuviossa yksi tunnistettu tunne vastaa yhtä yksikköä arvoasteikossa. Ideointivaiheessa tunnistettiin vähiten tunteita, yhteensä 4 erilaista tunnetta, kun taas valmistusvaiheessa tunteita tunnistettiin yhteensä 23. Ideointi-, suunnittelu- ja arviointivaiheessa positiivisia tunteita tunnistettiin enemmän, kuin negatiivisia tunteita. Valmistusvaiheessa tilanne oli päinvastainen.

Taulukko 1. Tunteiden jaottelu positiivisiin ja negatiivisiin tunteisiin

Valmistusprosessin vaihe	Positiiviset tunteet	Negatiiviset tunteet
Ideointi	Toiveikkaus, innostuneisuus, iloisuus	Epävarmuus
Suunnittelu	Ilahtuminen, iloisuus, tyytyväisyys, onni, innostus, helpotus, rentous	Turhautuminen, ärtymys, pettymys, epävarmuus, katumus, ahdistus
Valmistaminen	rentous, ylpeys, onnistuminen, ilo, innostunut, tyytyväisyys, helpotus, yllättynyt, ilahtunut, sinnikkyys, huojennus,	Turhautuminen, ärsytys, epävarmuus, pettymys, viha, ahdistus, häpeä, suru, katumus, pelko, lamaannus, hämmennys
Arviointi	ylpeys, ilo, tyytyväisyys, ilahtunut, onnistuminen	Häpeä, katumus, pettymys, turhautuminen

Taulukko 1 havainnollistaa kunkin valmistusprosessin vaiheessa esiintyneen tunteen jaottelua positiivisiin ja negatiivisiin tunteisiin. Tunteita tunnistettiin tutkimuksen aineistonkeruun aikana yhteensä 25 erilaista. Tunnistettu tunne saattoi näyttäytyä tutkimusaineistossa useamman kerran käsityöprosessin eri vaiheissa.

7.2 Tunteiden vaikutus valmistusprosessiin

Tunteiden vaikutus toimintaan

Aineistosta havaittiin, että kokonaisen käsityöprosessin aikana esiintyneet tunteet ohjasivat tekijöiden käytännön toimintaa.

Innostuneisuuden tunne johti prosessin etenemiseen positiivisesti kummankin tutkijan päiväkirjamerkintöjen perusteella.

Tunne on innostunut, hommia pääsee jatkamaan ja ollaan jo melko lailla työskentelyn loppupuolella. (T2)

Muotolaskosten ompelu oli tuttua, koska olin vaatetuksen opintojaksolla ommellut niitä. Olin innoissaan, koska tiesin sen olevan helppoa. (T1)

Turhautumisen tunne T1 kohdalla oli yhteydessä valmistusprosessin aikana kohtaamiin haasteisiin sekä työskentelyssä käytettävän ajan hukkaan kulumiseen ja sen kautta työskentelyn lamaantumiseen.

Aivan kammottava pelko ja lamaannus. En tiennyt yhtään, miten kuuluisi tehdä. Lähdin etsimään netistä tietoa, löysin sieltä kuvallisia ohjeita, jotka auttoivat, mutta turhautti, koska en päässyt tekemään vaan aikaa meni asian pyörittelyyn. (T1)

Turhautumisen tunne sai T2 kohdalla toimimaan tehokkaammin paremman lopputuloksen saavuttamiseksi.

Hermot meni, taas puretaan. Ei ole riittävän siisti, vaikka olen silittänyt vyötärökaitaleen ja kiinnittänyt nuppineulat selkeästi. (T2)

Turhautuminen liittyi kummankin tutkijan kohdalla myös kompromissien tekemiseen työskentelyssä.

Turhauttavaa puuhaa. Lahkeiden kohdalla en enää ommellut käsin, koska se oli aiemminkin kerroilla turhauttanut. (T1)

Ja seuraavan virheen edessä ollaan, vyölenkit ohjeen mukaan leikataan viiteen osaan, leikkasin kaikki kolme vyölenkkiä viiteen osaan, kunnes hetken päästä tajusin, että piti saada viisi osaa yhteensä, testaan jos niitä voisi käyttää kuitenkin. (T2)

Rentouden tunne esiintyi tunteen käsitteenä vain T2 päiväkirjamerkinnöissä. Se oli yhteydessä ohjeen selkeyteen sekä sen johdonmukaiseen noudattamiseen, jonka kautta työskentely eteni tasaisesti.

...päällimmäinen tunne on rentous, sillä housujen kaavoissa itse taskut miellyttivät silmää, eikä niihin tarvinnut tästä syystä tehdä muutoksia. (T2)

Katumus ilmeni negatiivisena suhtautumisena työskentelyyn sekä hidasti työskentelyn etenemistä.

Ohjeeseen perehtyessä tuli vähän katuva olo, koska ohjeen vaikeustaso oli määritetty "kokeneelle tekijälle". Tuntui, että mahdanko selvitä tästä ohjeesta. (T1)

Ärtymyksen tunne kohdentui kummankin tutkijan kohdalla työskentelyssä hyödynnettyihin välineisiin sekä työtilaan hidastaen työskentelyä.

Liian matala työskentelypöytä ärsyttää. (T1)

Puhisuttaa, huokailuttaa, tekee mieli laittaa vihaisia lappuja, joissa lukee voitkeko langoittaa saumurit uudelleen, mikäli langat lähtevät käytössänne pois. (T2)

Ilon tunne sai tutkijat etenemään työskentelyssä sujuvasti.

Tukikankaan leikkaamisen ja asettelemisen ohje oli selkeä ja helppo. Asetteleminen vyötärökaitaleeseen vei hetken aikaa, mutta lopputulos oli hyvä. Tukikankaan silittäminen oli nopea ja kiva työvaihe, tunne oli iloinen. (T1)

Onnellisuus painottui työvälineiden sujuvaan käyttöön.

Hyvillä kangassaksilla leikkaaminen sujuu ja on mielekästä. (T1)

Tunteiden vaikutus ajatteluun

Päiväkirjamerkintöjen perusteella ilmeni, että tunteet vaikuttivat tekijöiden ajatteluun kokonaisen käsityöprosessin aikana.

Ilahtumisen tunne ylläpiti positiivista tunnetilaa työskentelyn aikana.

Kaavojen tarkastelussa kaavalehdestä ilahduin erityisesti siitä, että kyseisen housukaavan kaikki osat olivat sijoitettuna samalle kaava-arkille ja myöskin saman kaava-arkin puolelle. Kaava-arkissa oli vain kolmen värisiä kaavamerkintöjä, joten kaavojen hahmottaminen kaava-arkista oli sujuvaa ja selkeää. (T2)

Olin todella huojentunut sekä ilahtunut ja tyytyväinen siihen mitä olin tehnyt!! Housut näyttivät päälläni tosi hyviltä ja todella paljon paremmalta mitä odotin. (T1)

Pettymyksen oli yhteydessä kummankin tutkijan osalta omaan epäonnistumiseen.

Pettymyksen tunne liittyy tässä tapauksessa vahvasti ohjeen kömpelyyteen tai ehkä oman ammattitaidon puutteeseen, mikäli ohje tuntuu haastavalta, eikä sisältöä ymmärrä. (T2)

Kadutti etten tehnyt vyölenkeistä pidempiä kuin ohjeessa, mutten voinut tietää. Nyt ne jäivät epäsiistin näköiseksi, mikä harmitti ja olin pettynyt. Housut ovat muuten niin hienot, joten olisi ollut kiva, että nekin olisivat siistit. (T1)

Epävarmuuden tunne johti syvällisempään ohjeen tarkasteluun ja analysointiin sekä ongelmanratkaisuun kummankin tutkijan kohdalla.

Ajatustyötä on käyty viimeisen työskentelykerran jälkeen ja olen tullut siihen lopputulokseen, että, jotta saan housuista istuvat ja siistit, puran viimeksi kiinnittämäni vyötärökaitaleen sekä vyölenkit ja valmistan ne uudelleen, jotta lopputulos on ohjeenmukainen, ilman omia henkilökohtaisia muutoksia. (T2)

...koska en tajunnut, miten päin tasku kuuluisi laittaa etukappaleeseen kiinni tuli epävarmuus. En ole aiemmin ommellut housujen taskua, joten oli vaikeaa hahmottaa. Ohje on hieman epäselvä ja kuvallisesta ohjeesta olisi varmaan apua. Taskupussin kiinnittäminen etukappaleeseen oli helppoa ja ymmärrettävää mutta sisemmän taskupussin hahmottaminen oli vaikeaa. (T1)

Onnen tunne näyttäytyi onnistumisen kokemukseen T2 kohdalla.

Onnistumisen tunne valtasi heti, kun haarasauman ommel onnistui ja housut näyttävät siistiltä oikealta puolelta ennen vetoketjua. (T2)

Toiveikkuus havainnoi haavekuvaan housujen ulkomuodosta niiden valmistuttua.

Toiveikkuus, itselle yleishousujen valmistaminen, joita on mahdollista hyödyntää niin arkena, kuin juhlatilaisuuksissa. (T2)

Ahdistuksen tunne oli yhteydessä T2 kohdalla itsetuntoon ja minäkuvaan.

Omien kehon mittojen mittaaminen sekä vertaaminen valmiskaavan mittoihin aiheutti ahdistuksen tunnetta, mikä johtui varmasti oman itsensä asettamisesta toisen ihmisen mitattavaksi. (T2)

Tyytyväisyys liittyi valmistettavan tuotteen ulkonäköön.

Itsensä kehumista ääneen, kun onnistuu jossain, hyvä! ai että mikä tyytyväisyyden tunne, kun onnistut ja nimenoman asiassa, jonka olet itsenäisesti ratkaissut, lopputulos näyttää vielä erittäin upealta. (T2)

Ensimmäisen kerran sovitin housuja jalkaan siinä kohtaa, kun etu- ja takakappaleet olivat kiinnitetty ja vetoketju oli paikallaan. Olin todella huojentunut sekä ilahtunut ja tyytyväinen siihen mitä olin tehnyt!! (T1)

Epäonnistuminen johti itsekriittisyyteen.

Epäonnistumisen tunnetta siinä, että asetin etukappaleen ensin jäljennettäväksi kankaalle, vaikka aina suurin kaava asetetaan kankaalle ensimmäiseksi. (T2)

Ylpeys oli yhteydessä onnistumisen kokemukseen, joka kumpusi epäonnistumisen kautta koetussa tilanteessa.

Kokeilujen ja hahmottelujen kautta koin kuitenkin myös ylpeyden tunnetta, sillä sinnikäs kokeilu edesauttoi oppimista. (T2)

Housut ovat todella istuvat ja hyvät ja se tekee minut todella ylpeäksi. (T1)

Suru linkittyi työskentelyssä koettuun epäonnistumiseen, joka purkautui fyysisenä tuntemuksena kehossa.

Ompelin kuitenkin väärin joten jouduin purkamaan koko taskun. Itku oli lähellä. (T1)

Innostuminen nousi esille työskentelyä kohtaan heräämissä odotuksissa.

Itselle suunnitellut istuvat housut, jotka ovat napakat vyötärön kohdalta, kuitenkin lahkeessa saisi olla väljyyttä... Nyt olisi mahdollisuus valmistaa sellaiset housut, jotka on valmistettu vain ja ainoastaan omalle vartalotyypille. (T2)

Innostuneisuus ja toiveikkuus siitä, että housuista tulee hyvät ja hienot. (T1)

Helpotuksen tunne osoittautui tilanteisiin, joissa tutkijat olivat yllättyneitä omasta suoriutumisestaan odotettua paremmin.

Kyllä tästä hyvä tulee. (T2)

Olin niin helpottunut ja ylpeä siitä. (T1)

Häpeän tunne kohdentui kummankin tekijän kohdalla itsekriittisyyteen.

Vähän hävetti, että toisessa lahkeessa on huolimattomasti tehty tikkaus. Sitä ei kuitenkaan huomaa käytössä. (T1)

Häpeän tunne, miten on ymmärtänyt yksinkertaisen asian virheellisesti. (T2)

Kuvassa 9 ja 10 kuvattuna tutkijoiden tekemät housut valmiina.

Kuva 7 ja 10 Valmiit housut edestä päin kuvattuna.

8 Johtopäätökset

Asetettuihin tutkimuskysymyksiin haettiin vastauksia autoetnografisen tutkimusmenetelmän avulla. Aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysilla. Tulokset osoittivat, että tunteita herää käsityöprosessin eri vaiheissa laajasti ja monipuolisesti.

Tutkimuksen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ”Millaisia tunteita vaateen valmistus tekijässä herättää kokonaisen käsityöprosessin eri vaiheissa?” tunnistettiin 25 erilaista tunnetta. Tunteet olivat perustunteita tai niiden yhdistelmiä. Tutkijat tunnistivat tunteen itsessään, jonka jälkeen ilmaisivat tunteen päiväkirjamerkintöihin. Tunteet saattoivat ilmentyä tutkijoissa sekä verbaalisesti, että elein.

Ideointivaiheessa korostuivat positiiviset tunteet, kuten innostuneisuus ja toiveikkuus. Nämä olivat yhteydessä käyttötarkoitukseen, istuvuuteen sekä yksityiskohtien ideointiin. Tämä osoittaa, että vaateen valmistusprosessin ideointivaihe on tekijälleen mieluisin, sillä valmistettavan vaateen mahdollisuudet ovat avoinna tässä prosessin vaiheessa. Tekijä tunnistaa kuitenkin elementtejä valmiin tuotteen ideasta, mikä on yhteydessä aiempaan tutkimustietoon, jonka mukaan ideoiden luominen vaatii inspiraation. Epävarmuuden tunne oli ideointivaiheessa yhteydessä materiaalivalintoihin, mikä kertoo tutkijoiden heikosta materiaalituntemuksesta. Tutkijat kuvailivat käyttötarkoituksen yhteyttä materiaaliin sekä materiaalin ominaisuuksia, mutta eivät osanneet yhdistää niitä konkreettisesti tiettyyn kangasmateriaaliin.

Suunnitteluvaiheessa tutkijoiden välillä oli eroavaisuuksia tunnekokemusten ilmenemisessä. Toinen tutkijoista tunnisti positiivisena tunteena ilahtumisen, joka osoittautui sopivan kaavan löydyttyä. Kaavojen valinta nostatti toisessa tutkijassa turhautumisen tunteen, mikä liittyi tarjolla olevan materiaalin suureen määrään. Tämä viittaa siihen, että yksilölliset ominaisuudet ja toimintatavat vaikuttavat siihen, millaisia tunteita prosessin eri vaiheet tekijöissä herättää. Mittojen ottaminen herätti toisessa tutkijassa ahdistuksen tunteen, kun taas toisen tutkijan osalta tunnekokemus oli iloinen

koko mittojen ottamisen ajan. Tämä osoittaa itsetunnon ja minäkuvan yhteyden käsityöprosessin aikana koettuihin tunteisiin.

Yhteneväinen tunnekokemus oli kaavamuutosten osalta tutkijoiden välillä. Kumpikin tutkija koki epävarmuuden tunnetta kaavamuutoksien suunnitteluvaiheessa. Tulokset viittaavat siihen, että hahmotuskykyä sekä matemaattisia taitoja vaativien muutosten edessä tekijä kohtaa ongelmanratkaisua vaativia haasteita, mikä herättää epävarmuutta ja korostaa tarvetta onnistua. Tämä on linjassa myös aiemman tutkimustiedon kanssa, jonka mukaan kaavojen sovittaminen vaatii abstraktia ajattelua, analyyttisiä taitoja sekä kykyä havaita yksityiskohtia. Kaavamuutokset ovat siis vaste esiin tulleeseen istuvuuden ongelmaan, joka vaatii muutoksia.

Kankaan hankkiminen kohdentui toisen tutkijan osalta ärtymykseen ja pettymykseen, kun taas toinen tutkija koki turhautumisen tunteita. Tunnekokemukset kohdentuivat eri tekijöihin. Ärtymyksen ja pettymyksen tunne oli yhteydessä heikkoon kangasvalikoimaan, kun taas turhautumisen tunne oli yhteydessä omaan epäonnistumiseen hankintaan valmistautuessa. Tämän vuoksi ei voida tehdä yksiselitteisiä johtopäätöksiä kankaan hankintaan liittyvistä tunteista. Ohjetta tarkastellessa tutkijat kokivat katumusta ja ahdistusta, jotka kohdentuivat kummatkin ohjeen sisältöön. Tämä osoittaa, että ohjeen syvempi tarkastelu voi herättää tekijässä negatiivisia tunnekokemuksia, mikäli ohjeen sisältö ei vastaa omia mieltymyksiä. Toisin sanoen ohjeen ja tekijän asettamien odotusten ristiriita voi kuormittaa työskentelyä jo ennen sen varsinaista aloittamista.

Valmistusvaiheessa tutkijoiden tunnekokemukset pysyivät pääosin positiivisina, mutta vaihtelivat työvaiheiden mukaan. Negatiiviset tunnekokemukset olivat yhteydessä tiettyihin tekniikaltaan haastaviin työvaiheisiin. Kaavojen piirtäminen ja leikkaaminen herättivät kummassakin tutkijassa ilon ja tyytyväisyyden tunteita, sillä tutkijat kokivat työskentelyn sujuvaksi. Kaavojen jäljentäminen kankaalle näyttäytyi kuitenkin epävarmuuden, turhautumisen, epäonnistumisen ja ärtymyksen tunteina. Selkeät ja tutut työvaiheet osoittautuivat myönteisinä kokemuksina, kun taas teknisesti haastavat vaiheet herättivät negatiivisia tunteita. Aiempaan tutkimusaineistoon nojaten myönteiset tunnekokemukset vaikuttavat positiivisesti keskittymiseen, mikä osaltaan

selittää selkeiden ja tuttujen työvaiheiden esiin tuomat positiiviset tunnekokemukset. Tunnekokemukset olivat yhteydessä kriittisyyteen omaa työskentelyä kohtaan sekä työskentelytilassa esille nousseiden ergonomisten haasteiden esiin tuloon. Tunnekokemukset osoittivat, että pienikin haaste voi osoittautua valmistusprosessia ohjaavaksi tunnetilaksi.

Kankaan leikkaaminen nostatti tutkijoissa positiivisia tunnekokemuksia, vaikka tunne olikin toisen tutkijan kohdalla ollut aluksi negatiivinen epäonnistumisen takia. Selkeiden työvaiheiden, kuten tukikankaan kiinnittäminen silittämällä oli suoraan johdannainen positiivisten tai neutraalien tunteiden ilmenemiseen. Tunnekokemukset vaihtelivat myös työskentelyvaiheen sisällä. Tunnekokemus saattoi toiminnan alussa näyttäytyä negatiivisena, mutta vaihtui lopulta positiiviseksi. Näin osoittautui esimerkiksi taskun ompelamisen kohdalla. Tämä korostaa haasteellisten työvaiheiden merkitystä oppimisen ja onnistumisen kokemusten rakentumisessa. Tulosten ja aiemman tutkimusaineiston välillä on nähtävissä yhteneväisyyttä siinä, että negatiiviseksi koetuilla tunteilla voi olla positiivisia vaikutuksia työskentelyyn sitoutumisessa sekä havaitun ongelman ratkaisemisessa, kun taas positiiviset tunteet ovat yhteydessä luottamukseen ja mahdollisiin riskinottoihin työskentelyn edetessä.

Tutkijoilla oli haasteita sisäistää ohjeeseen kirjattua materiaalia taskun ompelamisesta, mikä tuotti aluksi epävarmuuden, pettymyksen, surun, ärsytyksen ja turhautumisen tunteita. Myöhemmin tunteet kääntyivät ylpeyden tunteeseen sekä innostuksen tunteeseen, jotka olivat yhteydessä haasteiden kautta onnistumisen kokemukseen. Tämä osoittaa, että haasteellisen työvaiheen onnistuessa tunnekokemus voi muuttua täysin alkuperäisestä tunnetilasta päinvastaiseen. Kun taidot ovat hallussa tunnekokemukset ovat positiivisia, kuten tuli esille muotolaskosten ompelun osalta. Haastava ja vieras työvaihe edesauttaa negatiivisten tunnekokemusten syntyä. Tutkijoilla tämä kohdentui etuhalkion sekä vetoketjun ompelamiseen. Kumpikin tutkija kuvaili työvaiheen aiheuttavan pelon, lamaannuksen, turhautumisen ja pettymyksen tunteita. Jälleen negatiiviset tunteet vaihtuivat työvaiheen lopulla positiivisiksi onnistumisten myötä. Tämä viittaa tunteiden olevan keskeisessä roolissa toiminnan säätelyssä.

Yksinkertaisten ja selkeiden sekä tekijöilleen tutuissa työvaiheissa suoriutuminen näkyi yleisimmin neutraaleina tai positiivisena tunnekokemuksena. Mikä näyttäytyi saumojen huolittelussa. Työn sovittaminen ja muokkaaminen herätti toisessa tutkijassa ahdistuksen tunnetta, mikä näkyi tunnekokemuksen lisäksi fyysisenä kehollisena tunnekokemuksena. Tutkija nosti kuitenkin esille, että haastavien tunteiden kanssa sinnikkyys edesauttoi toiminnan jatkamista. Tämä osoittaa, että negatiivinen tunnekokemus voi edesauttaa ongelmanratkaisun kautta työhön sitoutumista.

Arvioinnin osalta tutkijoiden päällimmäinen tunnetila näyttäytyi positiivisena. Tutkijat tunsivat, iloni, tyytyväisyyden, onnistumisen, ylpeyden sekä ilahtumisen tunteita. Nämä olivat yhteydessä pääosin lopputuloksen tarkasteluun sekä onnistumisen kokemukseen. Samalla tekniset ratkaisut sekä viimeistely herättivät toisessa tutkijassa negatiivisia tunteita, kuten pettymystä, turhautumista, häpeää ja katumusta. Tämä osoittaa, että vaatteen valmistaja suhtautuu kriittisesti valmistamaansa työhön ja tiedostaa mahdolliset ongelmakohdat. Tämä osoittaa tekijän kyvyn tunnistaa ja arvioida työnsä kehittämiskohteita.

Toiseen tutkimuskysymykseen ”Miten kokonaisen käsityöprosessin aikana ilmenneet tunteet vaikuttavat housujen valmistusprosessiin?” löytyi yhteyksiä tunteiden vaikutukseen toiminnan ohjauksessa sekä tunteiden vaikutukseen ajattelussa. Tunteet vaikuttivat tekijöiden työskentelyn etenemiseen sekä keinoihin ratkaista ja analysoida ongelmia. Tunteet siis ohjaavat päätöksentekoa sekä ongelmanratkaisua, kuten aiemmasta tutkimusaineistosta havaittiin.

Positiiviset tunnekokemukset, kuten ilo, tyytyväisyys, onnellisuus ja innostuneisuus ohjasivat käsityöprosessia eteenpäin. Onnistumisen kokemukset olivat yhteydessä luottamukseen omaa toimintaa kohtaan ja edesauttoivat työskentelyn jatkamista haasteiden edessä. Tämä osoittaa, että positiiviset tunteet käsityöprosessin aikana lisää motivaatiota työskentelyn jatkamiseen sekä vahvistavat tekijöiden kokemusta omasta osaamisesta.

Negatiiviset tunnekokemukset, kuten turhautuminen, epävarmuus, pettymys ja pelko hidastivat työskentelyä sekä joissain tilanteissa lamaannuttivat käsityöprosessissa etenemistä. Negatiiviset tunteet eivät estäneet työskentelyn jatkumista, mutta lisäsivät

pohdintaa sekä ongelmanratkaisua. Tämä vahvistaa negatiivisten tunnekokemusten edesauttavan ajattelun aktivoitumista työskentelyn aikana. Tämä havainnollistaa sen, että henkilökohtainen reflektio on käsityöprosessissa koko ajan läsnä.

Tunnekokemukset myös muuttuivat työvaiheen aikana. Työskentelyn alussa koettu epävarmuus tai turhautuminen saattoi muuttua työvaiheen edetessä helpotukseksi, tyytyväisyydeksi tai ylpeydeksi. Mikä osoittaa haastavien työvaiheiden olevan merkittäviä oppimisen sekä kehittymisen paikkoja.

Tunnekokemusten nähtiin liittyvän myös työvälineisiin sekä työskentelypaikkaan, jolloin tunteet joko tukivat tai haastoivat käsityöprosessissa etenemistä. Tämä osoittaa, että myös tekijästä itsestään riippumattomat asiat voivat toimia käsityöprosessissa haastaen, kuin tukien sitä.

9 Pohdinta

9.1 Tutkimuksen merkitys ja pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia tunteita kokonaisen käsityöprosessin aikana ilmenee ja miten ne vaikuttavat housujen valmistusprosessiin.

Tutkimustuloksina löydettiin monenlaisia tunteita, joten ensimmäiseen tutkimuskysymykseen saatiin vastauksia. Tunteiden yhteyksiä housujen eli vaateen valmistusprosessiin löydettiin myös. Voidaan todeta, että autoetnografisella tutkimustavalla on mahdollista havaita erilaisia kokemuksia tunteista sekä tuottaa siihen liittyvää monipuolista aineistoa.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi analyysimenetelmänä toimi hyvin tässä autoetnografisessa tutkimuksessa, koska päiväkirjamerkintöjen aiheita oli ennalta määräytyistä sisällöistä huolimatta mahdotonta ennustaa tai jäsenellä valmiiksi. Oli myös mahdotonta sanoa, kuinka laajoiksi päiväkirjamerkinnät muodostuisivat tai mitä tunteita ne sisältäisivät. Tämä loi aineiston sisällölle vapautta, mikä saattoi tuoda tutkimukselle merkityksellisiä ja yllättäviä tuloksia. Päiväkirjamerkintöjen aineisto tiivistettiin tutkimuskysymysten kannalta oleellisten asioiden hahmottamiseen, tämän jälkeen pyrittiin tutkijoiden väliltä löytämään samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia ja lopuksi tunteet yhdistettiin ylempiin käsiteluookkiin.

Tutkimus lisäsi tietoa siitä, millaisia tunteita vaateen valmistusprosessin aikana voi tulla esiin. Se, että kokonaisen käsityöprosessin aikana ilmeni paljon erilaisia tunteita, kertoo siitä, että tunteet ovat todella mukana käsityötoiminnassa. Tunteet ovat vaihtelevia ja eriäviä työvaiheesta ja tekijästä riippuen, joten tunnekokemukset eivät aina ole ennakoitavissa tai arvattavissa. Kuitenkin joitain johtopäätöksiä voidaan tehdä ja tunteiden ilmenemisen seurauksia ennustaa. Esimerkiksi negatiivisen tunteen jälkeen tekijä saattaa lamaantua työskentelyssä ja keskeyttää sen. Onnistumisen jälkeen positiiviset tunnekokemukset ovat oletettavissa.

Tunteiden vaikutuksesta vaateen valmistusprosessiin saatiin myös mielenkiintoisia tuloksia. Tämä tutkimus osoitti sen, että vaikea työvaihe tai negatiivinen tunne ei aina tarkoita työskentelyn päättymistä tai lamaantumista, vaan joskus negatiivinen tunne

saa tekijän sisuuntumaan ja työskentelemään sinnikkäämmin. Virheet ja epäonnistumiset kuuluvat käsityöprosessiin, ja ongelmanratkaisutaidot kehittyvät näissä tilanteissa. Siksi joskus vaikean työvaiheen jälkeen on mahdollista kokea myös suurta iloa ja onnistumisen kokemuksia lamaanantumisen sijaan. Tämä nousi esiin tutkimuksen tuloksista. Koulukontekstissa on tärkeää antaa oppilaille tilaa epäonnistua, yrittää uudelleen ja ratkaista ongelmia, koska niistä oppilas voi saada positiivista vahvistusta ja onnistumisen kokemuksia.

Koska kyseessä oli itsenäinen käsityöprosessi, ei ollut mahdollista aina turvautua ulkopuoliseen apuun, vaan ongelmatilanteissa oli selvittävä itse ja löytää toimivat ratkaisut. Siksi työskentelyn lopettaminen kokonaan ei ollut mahdollista, vaan ongelmiin tuli löytää ratkaisuja. Tämä tulee muistaa myös opetustilanteissa. Aina valmiit vastaukset eivät palvele oppijaa parhaiten, vaan sinnikäs työskentely voi saada aikaan syvällisemmän oppimiskokemuksen, vaikka vaarana toisaalta on motivaation menettäminen ja työskentelyn keskeytyminen.

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää käsityöopettajina toimiessa, koska tavoitteena oli selvittää, miten tunteet vaikuttavat kokonaiseen käsityöprosessiin. Tuloksista voidaan todeta, että tunnekokemukset vaihtelevat käsityöprosessin vaiheiden aikana. Lisäksi käsityöprosessin eri vaiheissa ilmenneet tunteet voivat olla erilaisia tekijästä riippuen. Esimerkiksi toinen oppilas voi kokea mittojen oton ahdistavana, kun taas toisessa oppilaassa se ei herätä minkäänlaisia tunteita. Siksi käsityöopettajien on muistettava ammatissaan se, että vaikka moni kokisi jonkin työvaiheen miellyttävänä, on tunnekokemukset aina yksilöllisiä ja hyvinkin vaihtelevia.

Tutkimuksen ja vaatteiden valmistusprosessin aikana koettiin onnistumisia, mutta myös epäonnistumisia. Niiden vaikutukset työskentelyyn olivat merkittäviä. Huono työskentelyasento tai epäonnistuminen työvaiheessa saattoi lamaannuttaa työskentelyn ja aiheuttaa negatiivisen suhtautumisen koko käynnissä olevaan käsityöprosessiin, ja vaikuttaa vielä seuraavassakin vaiheessa. Tämän ottaminen huomioon opetuksessa on tärkeää, koska lopulta tunnekokemukset vaikuttavat käsityöprosessin etenemiseen niin hyvässä kuin pahassa.

9.2 Luotettavuus ja tutkimuksen toteuttamisen haasteet

Erityisesti tällaisessa tutkimuksessa, jossa tutkijat itse ovat tutkimuksen kohteena, tutkijoiden on hyvä tuoda myös lukijoille kirjallisesti esiin pohdintaa liittyen luotettavuuteen. Luotettavuuden tarkastelu on tärkeää laadullista tutkimusta toteuttaessa. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta mittaa tutkija itse sekä hänen rehellisyytensä (Vilka, 2025). Tutkimuksen aikana on hyvä pyrkiä selostamaan tarkasti tutkimuksen vaiheita, olosuhteita, aineistoa sekä mahdollisia häiriötekijöitä tai virhetulkintoja. (Hirsjärvi ym., 2015.) Tutkimuksessamme tämä tarkoitti sitä, että päiväkirjatiedostoon pyrittiin merkitsemään mahdollisimman aidosti, monipuolisesti ja kuvaavasti esille tulleiden ajatusten lisäksi myös olosuhteita ja valmistusprosessin vaiheita.

Tieteellisen toiminnan laatu ja läpinäkyvyys varmistetaan luotettavalla ja rehellisellä toiminnalla. Rehellisyys näkyy tutkimustoiminnassa niin, ettei tutkija salaa mitään. (Vilka, 2025.) Tutkimuksessamme haasteena oli autoetnografisen tutkimuksen luotettava toteuttaminen ja luotettavuuden todistaminen. Kun tutkijat itse tuottavat aineistoa ja raportoivat tuloksista, saattaa luotettavuus herättää kysymystä. Lisäksi tekemisen lomassa oli muistettava pitää huoli siitä, että päiväkirjamerkinnot olivat jatkuvasti mukana tekemisessä, ja niihin kuvatut asiat olivat tarpeeksi laajoja. Merkintöjä tehdessä ei liikaa mietitty tai suodatettu, mitä niissä tulisi kuvata, vaan merkintöihin pyrittiin raportoimaan tunteita ja työvaiheita kattavasti koko prosessin ajan tutkimuskysymykset taustalla mielessä pitäen. Autoetnografinen tutkimustapa toimi tässä tapauksessa hyvin. Kun päiväkirjamerkintöjä tehtiin itse henkilökohtaisesti, ei tarvinnut suodattaa tai miettiä, mitä ulkopuolinen tutkija ajattelisi näistä tunnekokemuksista. Tämä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta.

9.3 Jatkotutkimusaiheita

Tämän tutkimuksen tulokset kertovat vain kahden käsityötuotteen tekijöiden kokemuksista vaatteiden valmistusprosessin aiheuttamista tunteista. Vaikka tutkimusta ei voi sellaisenaan toistaa laadullisen tutkimuksen ainutkertaisen luonteensa vuoksi (Vilka, 2025), jatkotutkimusaiheita on aihetta pohtia. Tämän tutkimuksen tuloksia voisi

jatkossa kehittää ja rikastaa suorittamalla tutkimusta suuremmalla kohdejoukolla. Vaikka tutkimusjoukko pysyisi pienenä, voisi tutkimuksen toteuttaa myös ulkopuolinen tekijä autoetnografisen luonteen sijaan. Silloin menetelmänä voisi käyttää esimerkiksi havainnointia ja haastattelua.

Tutkimustuloksia voisi laajentaa tutkimalla yliopisto-opiskelijoiden käsityöprosessien aikana ilmeneviä tunteita korkeakoulukontekstissa. Lisäksi tutkimuksen toteuttaminen peruskoulukontekstissa olisi mielenkiintoista. Tällaisen tutkimuksen voisi toteuttaa esimerkiksi havainnointitutkimuksena, jossa oppilaiden tunteita ja työskentelyä havainnoitaisiin luokkahuonetilanteessa. Näin saataisiin tutkimustuloksia siitä, millaisia tunteita peruskouluikäinen lapsi tai nuori kokee käsityöprosessin eri vaiheissa, ja miten ilmenneet tunteet vaikuttavat työskentelyyn.

Kokonaisen käsityöprosessin aikana ilmenneitä tunteita voisi autoetnografiaa hyödyntäen tutkia myös muita käsityötuotteita valmistamalla ja käsityötekniikoita käyttäen. Näin saataisiin tietoa, onko tunteiden ilmenemisessä eroja käsityötuotteen valmistusprosessista riippuen. Lisäksi saataisiin tutkimustietoa siitä, vaikuttaako käytetty käsityötekniikka tai -tuote siihen, millaisia tunteita prosessin aikana herää.

Lähteet

- Adams, T. E., Holman Jones, S. L. & Ellis, C. (2015). *Autoethnography*. Oxford University Press.
<https://ebookcentral.proquest.com/lib/kutu/detail.action?docID=1784095>
- Anttila, M. (2003). Vaatetuksen kulutus ja sen tutkimuksen problematiikka. Teoksessa R. Koskennurmi-Sivonen & A-M. Raunio (toim.), *Vaatekirja* (s. 31–50). Helsingin yliopiston kotitalous- ja käsityötieteiden laitos.
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. (2022). Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*, 34(4), 215–225.
<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987>
- Geršak, Jelka. (2022). *Design of Clothing Manufacturing Processes - A Systematic Approach to Developing, Planning, and Control* (2nd Edition). Elsevier.
<https://www.sciencedirect.com/book/monograph/9780081026489/design-of-clothing-manufacturing-processes#about-the-book>
- Groth, C. (2015). Emotions in Risk Assessment and decision making Processes During Craft Practice. *Journal of Research Practice*, 11(2). Aalto University.
<https://jrp.icaap.org/index.php/jrp/article/download/502/441/502-Article%20Text-2945-1-10-20160323.pdf>
- Groth, C. (2017). Making Sense Through Hands. Design and Craft Practice Analysed as Embodied Cognition. Helsinki. Aalto yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-7130-5>
- Halonen, J. (2020). Kaavasta vaatteeksi: tasapainottelua ompeluohjeen, luovuuden ja haasteiden välillä. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/316446>
- Heikkilä-Rastas, M. (2003). Muodin vai muodon vuoksi? *Couturemuodin ja muotoilun vaikutukset Kaisu Heikkilä Oy:ssä 1950-luvulta 1980-luvun alkuun suunnittelijan näkökulmasta*. Teollisen korkeakoulun julkaisu A 42. Jyväskylä.
- Hilmola, A. (2011). Kokonainen käsityöprosessi kouluopetuksen kontekstissa. Teoksessa S. Laitinen & A. Hilmola (toim.), *Taito- ja taideaineiden oppimistulokset. Asiantuntijoiden arviointia. Raportit ja selvitykset 2011:11*. (s. 142–161). Helsinki: Opetushallitus.

- Hintikka, J. (2016). Sopeutumattomien oppilaiden tunne- ja itsesääätelytaitojen kehittyminen: Oppilaiden ja opettajien arvioita ja kokemuksia Agression portaat - interventtiosta [väitöskirja, Turun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-6373-7>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2015). *Tutki ja kirjoita* (20. p.). Tammi.
- Hosio, M. (2021). *Välittävä kasvatus ja opetus peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten oppilaiden kokemana* [väitöskirja, Turun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8683-5>
- Huovila, R., Hintsa, T. & Säilä, J. (2010). *Kirja käsityöstä*. WSOY.
- Härkki, T., & Rönkkö, M.-L. (2023). Student craft teachers' garment-fitting process analysed using qualitative video analysis. *Techne Series: Research in Sloyd Education and Craft Science A*, 30(1), 46–61. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202301152866>
- Ikonen, T. & Oksanen-Lyytikäinen, J. (2014). Näyttämöpukujen suunnittelu- ja valmistusprosessit. Teoksessa A. Nuutinen, P. Fernström, S. Kokko & H. Lahti (toim.), *Suunnittelusta käsin. Käsityön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua*. <http://hdl.handle.net/10138/153027>
- Isokorpi, T. (2004). *Tunneoppia parempaan vuorovaikutukseen*. PS-kustannus (Jyväskylä)
- Jiang, J. (2019). Teachers' emotions and beliefs: intertwined with teachers' support for students' psychological needs [väitöskirja, Turun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7752-9>
- Kaipainen, M. (2003). Vaatteilla yrittäminen — tilausvaatteiden suunnittelu ja valmistus. Teoksessa R. Koskennurmi-Sivonen & A-M. Raunio (toim.), *Vaatekirja* (139–158). Helsingin yliopiston kotitalous- ja käsityötieteiden laitos.
- Kaipainen, M. & Pöllänen, S. (2024). Why don't they sew anymore? – Exploring the decline of home garment sewing. *Journal of Community & Applied Social Psychology*. <https://doi.org/10.1002/casp.70172>
- Kamila, M. (2012). Katsojana ja katsottuna. Opettajan kontrolloitu ulkoasu. *Nykykulttuurin tutkimuksen julkaisuja 110*. Jyväskylän yliopisto.

- Kellokumpu-Tähkiö, R. (2004). *Ompele omat vaatteesi – pukeudu persoonallisesti*. Tammi. Helsinki.
- Kojonkoski-Rännäli, S. (1998). *Ajatus käsissämme*. Käsiyön käsitteen merkityssisällön analyysi. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.
- Kokko, S., Viilo, M., Matinlauri, M. & Tokola A. (2014). Kokonainen käsityö ja suunnittelun ohjaaminen peruskoulussa – käsityön opettajaopiskelijoiden kokemuksia. Teoksessa: Nuutinen, A., Fernström, P., Kokko, S. & Lahti H. (2014). *Suunnittelusta käsin. Käsiyön tutkimuksen ja opetuksen vuoropuhelua*. <http://hdl.handle.net/10138/153027>
- Koskennurmi-Sivonen, R. (2003) Vaatetus, pukeutuminen ja muoti – ero ja erottamattomuus. Teoksessa R. Koskennurmi-Sivonen & A-M. Raunio (toim.), *Vaatekirja* (s.1–16). Helsingin yliopiston kotitalous- ja käsityötieteiden laitos.
- Kyosev, Y. (2026). *Sewing Machines and Processes*. Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.1201/9781003293071>
- Lepistö, J. (2004). *Käsityö kasvatuksen välineenä. Seurantatutkimus opiskelijoiden käsityötä koskevien käsitysten jäsentyneisyydestä ennen luokanopettajakoulutuksen käsityön peruskurssin opintoja ja niiden jälkeen*. Turun yliopisto.
- Metsärinne, M. (2008). Suomen koulukäsityön neljä aikakautta opetussuunnitelmien ja teknisen työn oppikirjojen kuvauksena – kohti monipuolista koulukäsityön tutkimusta ja käytänteitä. *Techne Series. Research in Sloyd Education and Crafts Science A:13/2008*.
- Niiniluoto, I. (1996). Tunne ja tieto. Teoksessa I. Niiniluoto & J. Räikkä (toim.), *Tunteet* (s. 109-117). Helsingin yliopisto.
- Niinistö, H. (2021). *Tilannesidonnaiset ja autenttiset oppimisympäristöt taideoppimisen mahdollistajana*. Turun yliopiston julkaisuja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8326-1>
- Nikula, E-N. & Keskitalo, M. (2025) *Suutari pysyköön lestissään?: Autoetnografinen tutkimus kokemuksista uuden taidon oppimisessa kengän valmistuksessa* [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. Turun yliopiston julkaisuarkisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025041628172>

- Nummi, E. (2023). *Dialogi inhimillisesti kestävä organisaatio. Autoetnografinen toimintatutkimus dialogisen toimintakulttuurin kehittämisestä*. Turun yliopiston julkaisuja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9456-4>
- Omwami, A. (2024). *From inspiration to garment ideas* [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. HELDA Helsingin yliopiston avoin julkaisuarkisto. <http://hdl.handle.net/10138/587753>
- Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Pöllänen, S., & Kröger, T. (toim.). (2000). Käsiyön erilaiset merkitykset opetuksen perustana. Teoksessa J. Enkenberg, P. Väisänen & E. Savolainen (toim.) *Opettajatiedon kipinöitä: kirjoituksia pedagogiikasta*. Joensuun yliopisto.
- Pöllänen, S., Rönkkö, M-L., Salonen, A., Härkki, T. & Lindfors, E. (2021). *Monimateriaalisuus peruskoulun käsityössä*. Suomen ainedidaktinen tutkimusseura ry. Helsinki. <https://doi.org/10.23988/ad.90017>
- Rönkkö, M.-L., & Härkki, T. (2024). Student Craft Teachers' Choices During the Garment Design and Making Process: A Qualitative Analysis of Posters. *Techne Series - Research in Sloyd Education and Craft Science A*, 31(3), 1–15. <https://doi.org/10.7577/TechneA.5922>
- Rönkkö, M-L. (2011). *Käsityön monet merkitykset*. Opettajankoulutuksen opiskelijoiden käsityölle antamat merkitykset ja niiden huomioon ottaminen käsityön opetuksessa. Turun yliopisto.
- Saariaho, M. (2023). *Self-competencies and craft agency. A grounded theory study of learning and teaching craft-art*. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/567443>
- Salminen, E. & Vuosjoki, P. "Olette oppineet oman päättäväisyyden, halun ja myös oppimiskyvyn ansiosta.": *Pitsinnypläyksen itseohjautuva oppiminen* [pro gradu - tutkielma, Turun yliopisto]. Turun yliopiston julkaisuarkisto <https://www.utupub.fi/handle/10024/175135>

- Seitamaa-Hakkarainen, P., Laamanen, T.-K., Viitala, J. & Mäkelä, M. (2013). Materiality and Emotions in Making. *Techne Series A*. Vol 20 Nr 3.
<https://journals.oslomet.no/techneA/article/view/702>
- Syrjäläinen, E. (2003). *Käsityön opettajan pedagogisen tiedon lähteeltä: Persoonalliset toimintatavat ja periaatteet käsityön opetuksen kontekstissa*. Helsingin yliopiston Kotitalous- ja Käsityötieteiden laitos.
- Taylor, R. D., Oberle, E., Durlak, J. A., & Weissberg, R. P. (2017). *Promoting positive youth development through school-based social and emotional learning interventions: A meta-analysis of follow-up effects*.
<https://doi.org/10.1111/cdev.12864>
- Tienari, J. & Kiriakos, C. (2020). Autoetnografia. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 282–295). Gaudeamus.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tuovila, S. (2005). *Kun on tunteet. Suomen kielen tunnesanojen semantiikka*. Oulun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:9514278070>
- Turun yliopisto. (2022). *Opinto-opas 2022–2024*.
<https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/87530?period=2022-2024>
- Turun yliopisto. (2024). *Opinto-opas 2024–2027*.
<https://opas.peppi.utu.fi/fi/ohjelma/97087?period=2024-2027>
- Turunen, K. E. (1990). *Ihmisen ymmärtäminen*. Atena-kustannus.
- Vilkkä, H. (2025). *Tutki ja kehitä*. (6. p.). Santalahti-kustannus.
- Vähälä, E. (2003). *Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin. Käsityön aikana koettujen itseraportoitujen emootiokokemusten ja fysiologisten vasteiden väliset yhteydet*. Käsityötieteen lisensiaatintutkimus. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Käsityönopettajan koulutuslinja.
- Ylönen, H. & Häkkinen, R. (2012). *Vaatetusalan ammattitekniikan käsikirja*. Otava